

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри

“ ____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за бакалаврською програмою професійного спрямування
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
на тему: «Фінансове управління корпоративним підприємством»

Виконавець:

Студентки 41гр. факультету ФБС

Філіпова Кіра Миколаївна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н.,ст. викладач

Добриніна Людмила В'ячеславівна _____

/підпис/

ОДЕСА – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	6
1.1 Сутність фінансового управління корпоративного підприємства.....	6
1.2 Принципи фінансового управління корпоративним підприємством....	13
1.3 Система фінансового управління корпоративним підприємством.....	17
2. ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	21
2.1 Характеристика фінансового управління корпоративним підприємством	
2.2 Діагностування корпоративного підприємства «PepsiCo, Inc.».....	27
2.3 Визначення факторів, що впливають на фінансове управління корпоративним підприємством «PepsiCo, Inc.».....	48
3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	54
3.1 Сучасні системи фінансового управління корпоративним підприємством.....	54
3.2 Рекомендації щодо фінансового управління корпоративним підприємством.....	59
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68

ВСТУП

У розвинутих країнах корпоративні фінанси – розвинута сфера знань з потужним аналітичним інструментарієм, фінансовою математикою і диверсифікованими реінжиніринговими технологіями, що дозволяє корпораціям позиціонувати себе не тільки в якості автономних і самодостатніх суб'єктів господарювання, а й у якості органічної і невід'ємної складової ринкового середовища.

Питання процесу фінансового управління підприємством розглядалося в роботах зарубіжних і вітчизняних вчених: В.В. Бабиченко[2], А. В. Борисова[3], А. А. Терещенко[6], В. М. Федосова[8] та інших. Незважаючи на значний обсяг досліджень, в теорії і практиці корпоративних фінансів існує безліч напрямків, що вимагають розвитку, тому необхідно вдосконалювати теоретичні основи фінансового менеджменту підприємства і його практичні ознаки. Тому тема фінансового управління корпоративним підприємством є актуальною.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є ознайомлення з теоретичними аспектами та практичними рекомендаціями щодо фінансового управління корпоративним підприємством.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішені наступні завдання:

- Дослідити сутність фінансового управління корпоративного підприємства.
- Ознайомитись з принципами фінансового управління корпоративним підприємством.
- Описати систему фінансового управління корпоративним підприємством.
- Надати характеристику фінансовому управлінню корпоративного підприємства.
- Провести діагностування корпоративного підприємства «PepsiCo, Inc.».

- Визначити фактори, що впливають на фінансове управління корпоративним підприємством «PepsiCo, Inc.»
- Зазначити сучасні системи фінансового управління корпоративним підприємством.
- Надати рекомендації щодо фінансового управління корпоративним підприємством.

Предмет дослідження теоретичні та методичні засади щодо фінансового управління корпоративним підприємством «PepsiCo, Inc.».

Об’єктом дослідження є процес фінансового управління корпоративним підприємством.

Методи дослідження:

- методи аналізу та синтезу застосовувалися під час узагальнення теоретичних засад фінансового управління корпоративним підприємством;
- методи порівняння й узагальнення використовувалися при аналізі вітчизняного та зарубіжного досвіду фінансового управління корпоративним підприємством;
- економіко-статистичні методи застосовувалися під час аналізу фінансово-господарської діяльності корпоративним підприємством «PepsiCo, Inc.»;
- методи прогнозування й моделювання використані при розробці рекомендацій щодо удосконалення фінансового управління корпоративним;

Обрані методи дослідження дозволяють комплексно проаналізувати теоретичні і практичні аспекти фінансового управління корпоративним підприємством та розробити обґрунтовані рекомендації для її вирішення.

Інформаційною базою дослідження є:

- законодавчі та нормативно-правові акти України з питань регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств;
- наукові публікації, підручники та навчальні посібники вітчизняних та зарубіжних вчених з фінансового управління корпоративним підприємством;
- матеріали фахових періодичних видань;

– фінансова звітність «PepsiCo, Inc.»

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (25 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 70 сторінка. Основний зміст викладено на 67 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 9 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 1 тезу: «Ефективне управління корпоративним підприємством: виклики та шляхи їх подолання» VIII Студентська науковопрактична конференція «Стабілізація фінансово-економічної системи України» факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ. 15 квітня 2024р.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Сутність фінансового управління корпоративного підприємства

Безперечно, основою управління є об'єктивний процес розвитку та підхід до визначення його змісту, який має координуватися управлінською діяльністю людей. Це означає, що фінансовий стан і можливі варіанти розвитку системи її складових набувають статусу об'єкта управління.

В цілому науковцями управління розглядається як процес певної діяльності, вищий вид інформаційної взаємодії або як систему принципів і методів впливу на керовану систему.

Таблиця 1.1

Характеристика поняття «управління»

Автор	Визначення «Управління»
Борисов А.Б.	це свідомий цілеспрямований вплив з боку держави, економічних суб'єктів на людей та економічні об'єкти, який здійснюється з метою спрямувати їх дії у необхідному напрямку для отримання бажаних результатів[9].
Гончаров Л.Б., Забеліна О.В. та Толкаченко Г.Л.	як «процес вироблення та здійснення управляючих впливів »[9]. Вплив здійснюється на об'єкт для досягнення поставлених завдань
Шегди А.В.	як вищий вид інформаційної взаємодії, в процесі якої на основі наявного досвіду, накопиченого в процесі розвитку, еволюції системи, у вигляді закодованої системи, яка зберігається в пам'яті системи, здійснюється зміна характеристик руху зазначеної системи [9]. Як процес управління рухом інформації, однак не передає особливостей системного характеру управлінського процесу.
Івахненко С.В.	як процес , як організацію цього процесу та як стиль управління [9].
Герчікова І.Н. та Комарова К.В.	як систему принципів та методів, вважають, що управління являє собою «систему ідей, принципів, уявлень, які визначають мету функціонування підприємства, механізм взаємодії суб'єкта та об'єкта управління, характер відносин між окремими ланками його внутрішньої структури, а також необхідний ступінь урахування впливу зовнішнього середовища та розвиток підприємства» [9]. Системою принципів та є механізмом взаємодії суб'єкта та об'єкта управління.
Тимошко Г.М.	цілеспрямований вплив на певний об'єкт з метою зміну його стану або поведінки [9]. Зміни чітко не ідентифіковані.

Джерело: складено на основі[6-9]

Наведені вище підходи до тлумачення сутності поняття «управління» дають розуміння різнонаправленого прояву.

Визначимо у чому полягають особливості фінансового управління (менеджменту).

У підручнику Л.Н. Павлової це поняття визначається таким чином: «фінансовий менеджмент – це система, функціонування якої спрямовано на досягнення загальних цілей управління підприємством» [6]. Таке визначення сутності фінансового менеджменту практично не розкриває його змісту і може розглядатися як будь-яка система управління: інвестиційний менеджмент, інноваційний менеджмент, виробничий або оперативний менеджмент, менеджмент персоналу тощо. Навіть визначення фінансового менеджменту як системи не наближає до усвідомлення його сутності, бо це не система (або система чого), наведене визначення не розкриває.

У «Словнику-довіднику фінансового менеджера» І.О. Бланка поняття фінансового менеджменту визначається як «... система управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта та ефективним обігом його грошових коштів» [2]. У цьому визначенні більш детально розкрито предмет управління фінансами підприємства, але зовсім не розглянуто це управління як фінансову систему. Крім того, як уже зазначалося, предметом управління фінансами є фінансові (а не тільки грошові) потоки.

У монографії В.М. Суторміної, В.М. Федосова та Н.С. Рязанової «Фінанси зарубіжних корпорацій» подається таке визначення: «управління фінансами, або фінансовий менеджмент корпорацій – це система принципів, методів, засобів та форм організації грошових відносин» [8]. У цьому визначенні, з нашого погляду, зроблено акцент на зміст управління фінансами (фінансового менеджменту) корпорації як системи управління, але не зовсім коректно визначено предмет цього управління, який розглядається як «грошові відносини» (більш коректним був би термін «фінансові відносини», та й він не повною мірою характеризує предмет управління фінансами).

Підсумовуючи результати дослідження підходів до визначення сутності управління в цілому та фінансового управління зокрема, зазначимо:

1. Сутність управління фінансами корпорацій може розглядатися в трьох аспектах: як практична система, як наука, як навчальна дисципліна. Відповідно до мети нашого дослідження ця сутність у подальшому викладі буде розглядатися лише в практичному аспекті – як система управління.

2. Управління фінансовим станом корпорації становить частину загальної системи управління ним і має тісно взаємодіяти з іншими системами управління: операційним менеджментом, інвестиційним менеджментом, менеджментом персоналу тощо

3. Як частина загальної системи управління фінансовий менеджмент має бути спрямований на досягнення загальних стратегічних і тактичних цілей діяльності корпорації. Проте як самостійна система управління фінансовий менеджмент має сприяти реалізації стратегічних і тактичних цілей безпосередньо діяльності корпорацій. Системи загальних цілей корпорацій і її фінансових цілей не повинен суперечити одна одній.

4. Як система управління фінансовий менеджмент характеризується комплексом (або системою) принципів, методів та форм організації фінансової діяльності корпорації.

5. Предметом управління фінансами корпорації у широкому значенні виступають фінансові відносини, а у більш вузькому значенні – формування, розподіл і використання його фінансових ресурсів, та організація її фінансових потоків. Із цих позицій предмет фінансового менеджменту можна узагальнити як управління всіма аспектами діяльності корпорації. Однак при цьому слід врахувати те, що мета діяльності корпорації полягає не тільки у максимізації прибутку, але і примноженні добробуту її власників.

Варто зазначити, що термін "корпорація" в різних країнах має різне значення або взагалі не існує. Однак навіть у тих країнах, де юридична особа визначена законодавчо, юридичні особи мають специфічне функціональне призначення та пов'язані з ним характеристики. Так, в англосаксонських

країнах (США, Канада, Великобританія, Австралія та Нова Зеландія) акціонерними вважаються лише приватні та публічні акціонерні товариства. У країнах континентальної Європи (Німеччина, Франція, Австрія, Нідерланди, Швеція, Норвегія) акціонерними товариствами вважаються юридичні особи, створені у формі акціонерних товариств, неакціонерних товариств та інших об'єднань капіталів. В Україні, відповідно до законодавства, товариство - це юридична особа, учасниками якої є виключно підприємства, а права учасників товариства мають договірний характер[7,8].

Корпоративне управління комерційних підприємств є джерелом конкурентоспроможності країни і важливим фактором стійкого економічного, соціального та інноваційного стимулювання розвитку суспільства. У документах Світового банку та Організації з економічного співробітництва та розвитку підтверджується, що саме корпоративне управління є ключовим фактором підвищення економічної ефективності та сталого розвитку держави, вплив якого, на сьогодні, поширюється далеко за межі інтересів акціонерів і корпорацій[3].

Майже всі управлінські рішення на корпоративних підприємствах спричиняють рух фінансових ресурсів, і, відповідно, фінансові відносини. Правильний вибір конкурентної стратегії на ринку, напрямів діяльності, форм взаємовідносин з контрагентами й працівниками визначають фінансову структуру підприємства та його фінансову стратегію. Зазначене знаходить відображення у ключових фінансових показниках діяльності корпоративного підприємства та фінансових вигодах учасників корпоративних відносин. Рішення, що стосуються фінансової сфери діяльності корпоративних підприємств, здійснюють значний вплив на вибір напрямів їх розвитку, стійкість фінансового стану та можливості зростання. Відсутність належного контролю за рухом фінансових ресурсів, непродуманість короткострокових і довгострокових рішень дезорганізують управлінську систему та можуть призвести до втрати конкурентних переваг на ринку. Тому корпоративні фінанси, пов'язані з ефективним формуванням, розподілом і використанням

фінансових ресурсів, являються однією із найбільш динамічних сфер фінансової науки та практики.

Входячи до складу економічного базису, корпоративні фінанси є економічним поняттям, що відображає закономірності розвитку економіки та конкретного корпоративного підприємства. Товарно-грошові відносини та закон вартості, що покладені в основу організованого зустрічного руху товарів і грошей, забезпечують можливість купівлі-продажу за гроші і за цінами, які відображають кількість праці, втіленої в товарі. Зумовивши можливість такого руху за допомогою обороту грошей, корпоративні фінанси залишаються, насамперед, економічними відносинами.

Однак сучасні вітчизняні та зарубіжні науковці по різному визначають мету корпоративних фінансів як сукупності економічних відносин (табл. 1.2).

Як видно з табл. 1.2, багато науковців (Бочаров В.В., Д. Уотсон, Е. Хед, Є. Шохін, М. Романовський) не визначають конкретних завдань корпоративних фінансів і пов'язують їх сутність з ефективним управлінням фінансовими ресурсами (формуванням, розподілом, використанням та контролем) і пов'язують її з наступним. Деякі науковці (Іванова О.А., Борисова О.В.) трактують завдання корпоративних фінансів занадто широко та абстрактно.

Вітчизняні науковці (Саблук Р. П., Коваленко О. В., Бабіченко В. В.) акцентують увагу на досягненні економічних та неекономічних ефектів як основної мети корпоративних фінансів. Ми вважаємо, що в контексті розвитку теорій "поведінкових фінансів" та "емпіричних ефектів" найбільш точними цілями корпоративних фінансів, за визначенням Тютюкіної О. Б. та Рукшиної О. І., є максимізація корпоративної вартості.

Таблиця 1.2

Підходи до визначення поняття «корпоративні фінанси»

Автор(и)	Зміст
<i>Управління фінансовими ресурсами</i>	
Бочаров В. В.	Корпоративні фінанси – система грошових відносин, що виникають в процесі господарської діяльності та необхідних для формування і використання капіталу, доходів і грошових фондів.
Д. Ватсон, Е.Хед	Корпоративні фінанси – ефективне та дієве управління фінансовими ресурсами з метою досягнення мети функціонування, що включає планування й контролінг формування фінансових ресурсів, розподіл фінансових ресурсів і контроль за їх використанням.
Шохін Є. І.	Корпоративні фінанси – опосередкована грошима сукупність економічних відносин, що виникають у процесі виробництва, розподілу і використання сукупного суспільного продукту, внутрішнього валового продукту та національного багатства шляхом формування, розподілу й використання валового доходу, грошових надходжень і фінансових ресурсів суб'єкта господарювання.
Романовський М. В.	Корпоративні фінанси – відносно самостійна сфера фінансів, що охоплює широке коло грошових відносин, пов'язаних з формуванням і використанням капіталу, доходів, грошових фондів у процесі кругообороту коштів суб'єктів господарювання, та виявляється у вигляді різноманітних грошових потоків.
<i>Максимізація вартості</i>	
Тютюкіна О. Б., Рукшина О. І.	Корпоративні фінанси – сукупність економічних (фінансових) відносин, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, капіталу, грошових коштів, їх обігом з метою забезпечення максимізації вартості корпорації.
<i>Забезпечення діяльності</i>	
Іванова О. А.	Корпоративні фінанси – грошові відносини, пов'язані з формуванням та розподілом грошових ресурсів підприємств учасників, що входять у корпорацію, та їх використанням на виконання зобов'язань перед підприємствами-учасниками корпорації, фінансово-кредитною системою і державою, а також на забезпечення функціонування як окремих учасників, так і корпорації в цілому.
Борисова О. В.	Корпоративні фінанси – система відносин, пов'язаних з формуванням і використанням фінансових ресурсів корпорацій з метою забезпечення їх діяльності.
<i>Отримання економічного або позаекономічного ефекту</i>	
Саблук Р. П., Коваленко О. В.	Корпоративні фінанси – це будь-яке об'єднання, інтеграція фінансових активів з метою їх збільшення для одержання більшого прибутку чи іншого передбачуваного ефекту.
Бабіченко В. В.	Корпоративні фінанси — це юридично оформлені економічні відносини між корпорацією та іншими агентами ринку, а також відносини всередині корпорації, з приводу формування капіталу корпорації та його розподілу з метою досягнення певних економічних та соціальних цілей.

Джерело: [16]

На наш погляд, максимізація вартості підприємства включає в себе досягнення низки інших цілей:

- підтримання ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності;
- максимізація прибутку за рахунок використання резервів та факторів, що його збільшують;
- зміцнення ринкових позицій, збереження навколишнього середовища, шляхом проведення раціональної політики контролю за витратами досягнення якісного зростання;
- оптимізація структури капіталу та його розподілу в активи;
- запобігання неплатоспроможності шляхом розробки та впровадження системи антикризового управління;
- підвищення рівня капіталу. Корпоративні фінанси, орієнтовані на максимізацію вартості, створюють умови для довгострокового розвитку підприємства, забезпечують значні конкурентні переваги та підвищують добробут власників, тобто сприяють досягненню основних цілей функціонування підприємства.

Отже, фінансове управління корпоративним підприємством – це система планування, організації, контролю та використання фінансових ресурсів підприємства з метою досягнення його стратегічних цілей, забезпечення його платоспроможності та максимізації вартості для акціонерів.

Метою управління корпоративними фінансами є забезпечення платоспроможності: підприємство повинно мати достатньо коштів для виконання своїх зобов'язань перед кредиторами, постачальниками, працівниками та іншими контрагентами. Це досягається шляхом ефективного управління капіталом, оптимізації дебіторської та кредиторської заборгованості та підтримання адекватної ліквідності. Підвищення прибутковості: компанія прагне максимізувати прибуток від своєї діяльності шляхом оптимізації використання своїх ресурсів. Це досягається шляхом ефективного інвестування, скорочення витрат, оптимізації ціноутворення та

максимізації обсягів продажів. Зростання та розвиток: компанія прагне розширити свою діяльність, збільшити обсяги виробництва та продажів, а також вийти на нові ринки. Це буде досягнуто шляхом інвестування в нові активи, розробки нових продуктів і послуг та виходу на нові ринки. Максимізація акціонерної вартості: компанія прагне максимізувати свою ринкову капіталізацію, тобто вартість своїх акцій для акціонерів.

Отже, фінансове управління - це динамічний процес, який потребує постійного вдосконалення та адаптації до мінливих умов ринку. Керівництво підприємства повинне постійно відстежувати нові тенденції та впроваджувати інноваційні методи фінансового менеджменту, щоб забезпечити успішне функціонування підприємства в конкурентному середовищі.

1.2. Принципи управління корпоративним підприємством

Фінансове управління корпоративним підприємством має фундаментальне значення для успішного та динамічного розвитку її бізнесу. Ця складна сфера базується на чітко визначених принципах і постійно розвивається, щоб відповідати мінливим потребам сучасного бізнесу.

В.Є. Леонтьєв та В.В. Бочаров звертають увагу на такі принципи фінансового менеджменту: саморегулювання господарської діяльності, самоокупність, самофінансування, поділ джерел формування оборотних коштів на власні та позикові, наявність фінансових резервів [12]. На нашу думку, перші три принципи відповідають тим, що мають бути покладені в основу діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, тоді як решта принципів мають враховуватися при формуванні фінансової політики суб'єкта господарювання, жоден з яких не відповідає повною мірою завданням даного дослідження.

Деякі автори визначають принципи фінансового менеджменту як: фінансова стратегія, стратегія управління, контроль, врахування прогресивного досвіду, орієнтація на якомога більш раннє прийняття рішень з

фінансових питань та визначення непередбачуваних наслідків впливу зовнішніх факторів. Вважаємо, що принципи фінансової стратегії, стратегії управління та стратегії контролю відносяться до функціональних напрямів фінансового менеджменту і не можуть бути визначені як принципи. Принцип визначення непередбачуваних наслідків впливу зовнішніх факторів можна вважати принципом, який враховує фактори ризику і який доцільно віднести до принципу управління фінансовим станом суб'єкта господарювання.

Більшість з розглянутих принципів управління на практиці є питаннями, які необхідно вирішувати в процесі управління конкретним суб'єктом для досягнення певних цілей, а ті, що можуть стати принципами фінансового менеджменту на підприємстві, потребують певного доповнення та уточнення. Тому, окрім стандартних принципів управління, одним з основоположних принципів, які мають формувати основні вимоги до процесу управління, є принцип ефективності, який гарантує альтернативність та цілеспрямованість розробки управлінських рішень, інноваційність, ієрархічність пізнання об'єкта управління та врахування пріоритетів у розв'язанні суперечностей в елементах фінансового стану підприємства. Це інтегрована сукупність принципів. Розглянемо принципи корпоративного фінансового менеджменту, які заслуговують на увагу, представлено на рисунку 1.1.

Принципи планування можна розділити на стратегічне планування. Стратегічне планування фокусується на визначенні чітких, вимірних, досяжних, актуальних і обмежених у часі (SMART) довгострокових цілей і пріоритетів розвитку підприємства, а також розробляє фінансову стратегію для досягнення цих цілей на основі ретельного аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів. Інвестиційний план визначає обсяг і напрямки інвестицій для забезпечення зростання і розвитку компанії та ретельно оцінює потенційні інвестиційні проекти з урахуванням їх очікуваної прибутковості, ризиків і впливу на загальну стратегію. Принципи планування у сфері бюджетування спрямовані на розробку детального фінансового плану (бюджету), який описує доходи та витрати компанії на певний період.

Принцип ефективного використання ресурсів розкривається через оптимізацію структури капіталу, тобто визначення оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом для мінімізації вартості капіталу та забезпечення фінансової стійкості.

Рис. 1.1 Принципи фінансового управління корпоративним підприємством

Джерело: складено на основі[12].

Принципи управління ризиками спрямовані на розробку заходів щодо виявлення, оцінки та мінімізації фінансових ризиків, таких як кредитний ризик, валютний ризик, операційний ризик та ризик ліквідності. Принципи управління ризиками реалізуються через ідентифікацію ризиків, тобто виявлення та оцінку фінансових ризиків, з якими стикається компанія, таких як ризик несплати дебіторської заборгованості, валютний ризик та ризик зміни

процентної ставки. Вони також реалізуються через розробку заходів з мінімізації ризиків, тобто вжиття заходів, спрямованих на зменшення ймовірності ризику та його негативних наслідків, таких як диверсифікація інвестицій, страхування та хеджування.

Принципи контролю та аналізу реалізуються через бюджетний контроль - регулярний моніторинг та забезпечення дотримання фінансових планів та виконання бюджету; фінансовий аналіз - регулярний аналіз фінансового стану компанії та оцінка результатів діяльності та проблем; інформаційне забезпечення - надання керівництву компанії та іншим зацікавленим сторонам інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих рішень. Це здійснюється шляхом надання керівництву компанії та іншим зацікавленим сторонам фінансової інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих рішень.

Принцип відповідності законодавству передбачає дотримання стандартів бухгалтерського обліку, тобто застосування принципів і стандартів бухгалтерського обліку, передбачених законодавством; сплату податків, тобто своєчасну і повну сплату податків та інших обов'язкових платежів; дотримання інших нормативно-правових актів, тобто дотримання вимог законодавства, що застосовуються до фінансової діяльності компанії.

Принципи прозорості та відповідальності стосуються розкриття фінансової інформації - надання акціонерам, інвесторам та іншим зацікавленим особам достовірної та прозорої інформації про фінансовий стан і діяльність компанії; відповідальності за прийняття рішень - прийняття відповідальності за фінансові рішення та їх наслідки; етичного ведення бізнесу - дотримання етичних принципів при здійсненні фінансової діяльності комплаєнс - дотримання кодексу поведінки при здійсненні фінансової діяльності.

Деякі автори визначають наступні принципи:

Науковість - фінансовий менеджмент має ґрунтуватися на наукових методах і принципах економіки та фінансів. Системність - фінансова діяльність підприємства повинна розглядатися як єдина система, в якій всі

елементи взаємопов'язані і впливають один на одного. Комплексність - фінансовий менеджмент повинен охоплювати всі аспекти фінансової діяльності суб'єкта господарювання, включаючи планування, бюджетування, аналіз, інвестування, управління капіталом та управління ризиками. Об'єктивність - фінансовий менеджмент повинен базуватися на об'єктивній інформації та даних, без урахування суб'єктивних факторів. Гнучкість - фінансова система суб'єкта господарювання повинна бути гнучкою та динамічною, щоб вона могла швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Індивідуалізація - фінансовий менеджмент повинен враховувати особливості та потреби конкретного підприємства.

Принципи ефективності та результативності - ці принципи керують прийняттям рішень, спрямованих на досягнення стратегічних цілей компанії та створення цінності для зацікавлених сторін.

Ефективне управління корпоративними фінансами є ключовим елементом корпоративної стійкості, динамічного розвитку та створення цінності для акціонерів, працівників та інших зацікавлених сторін. Базуючись на чітко визначених принципах, що постійно розвиваються, фінансовий менеджмент забезпечує досягнення стратегічних цілей компанії, оптимізує використання ресурсів та мінімізує ризики.

1.3. Система фінансового управління корпоративним підприємством

Система управління фінансами компанії - це сукупність взаємопов'язаних методів, принципів та інструментів, що використовуються для планування, організації, управління та використання фінансових ресурсів компанії з метою досягнення її стратегічних цілей та забезпечення сталого розвитку.

Своєчасний фінансовий менеджмент включає дослідження дій, пов'язаних з придбанням, злиттям, фінансуванням, управлінням активами. Основні функції фінансового менеджменту зводяться до ухвалення рішень у

трьох напрямках: інвестиції, фінансові рішення та рішення, пов'язані з управлінням активами.

Рис. 1.2 Система управління фінансами підприємства

Джерело: [12].

Виходячи з цього, основними функціями фінансового менеджменту на підприємствах є управління активами, управління капіталом підприємства, управління інвестиціями, управління грошовими потоками, управління фінансовими ризиками та антикризове управління банкрутством.

Тому необхідно сформувати систему фінансового менеджменту на підприємствах. У цій системі механічно перспективні фінансові рішення відіграють домінуючу роль і є можливість оцінювати ефективність прийнятих у минулому фінансових рішень на основі попередньої аналітичної оцінки фінансового потенціалу суб'єкта господарювання та обирати фінансові стратегії з урахуванням постійно мінливого зовнішнього середовища.

Система управління фінансами підприємства включає стратегічні та тактичні фінансові рішення, що приймаються фінансовим директором або

фінансовим менеджером щодо управління фінансовими ресурсами підприємства, а також прийняття різних ієрархічних структур фінансових відносин, які виникають у процесі руху фінансових ресурсів[13]. Діяльність менеджерів, що приймають управлінські рішення, спрямовані на вирішення проблем, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, тобто кругообігом капіталу на підприємстві. Це охоплює всі види діяльності підприємства, такі як операційна, інвестиційна та фінансова.

До основних елементів системи фінансового менеджменту відносяться:

Фінансова стратегія - загальний напрямок розвитку фінансової діяльності, інвестиційної та кредитної політики компанії, визначення способів фінансування поточної діяльності та інвестиційних проектів.

Фінансове планування - розробка короткострокових і довгострокових фінансових планів, що деталізують доходи і витрати компанії та джерела їх фінансування.

Управління капіталом - оптимізація структури капіталу компанії, тобто співвідношення власного та позикового капіталу, з метою забезпечення фінансової стійкості компанії та мінімізації вартості капіталу.

Інвестиційна діяльність - інвестування вільних коштів компанії з метою отримання прибутку та диверсифікації ризиків.

Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю - управління своєчасним отриманням дебіторської заборгованості та мінімізація кредиторської заборгованості з метою підтримки ліквідності компанії.

Управління ризиками - виявлення, оцінка та розробка заходів для мінімізації фінансових ризиків, таких як ризик несплати дебіторської заборгованості, валютний ризик та ризик зміни процентної ставки.

Управління бюджетом - підготовка та моніторинг бюджетів з деталізацією витрат компанії за статтями.

Фінансовий аналіз - регулярний аналіз фінансової діяльності компанії для оцінки її ефективності та виявлення проблемних зон.

Інформаційна підтримка - забезпечення керівництва компанії та інших зацікавлених сторін необхідною фінансовою інформацією.

Система фінансового менеджменту відіграє важливу роль у діяльності компанії. Вона дає змогу зробити наступне:

- Підвищити ефективність використання фінансових ресурсів.
- Підвищити прибутковість підприємства.
- Забезпечити фінансову стабільність підприємства.
- Мінімізувати фінансові ризики.
- Досягти стратегічних цілей підприємства[14].

Ефективність системи фінансового менеджменту залежить від ряду факторів, серед яких:

- Кваліфікація фінансового персоналу.
- Наявність чіткої фінансової стратегії.
- Якість фінансового планування.
- Ефективність системи внутрішнього контролю.
- Рівень автоматизації фіскальних процесів.
- Якість інформаційного забезпечення.

Впровадження та підтримка ефективної системи управління фінансами є одним з ключових елементів успіху будь-якої компанії. Вона дозволяє компаніям оптимізувати використання фінансових ресурсів, максимізувати прибутковість, мінімізувати ризики та досягати своїх стратегічних цілей.

Важливо зазначити, що це лише загальний огляд систем фінансового менеджменту. У кожному конкретному випадку система має свої особливості, які залежать від галузі, розміру та структури власності підприємства.

2. ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

2.1 Характеристика фінансового управління корпоративним підприємством

Багатонаціональні корпорації (БНК) представляють величезні організації в глобальному масштабі, володіючи впливом у сферах виробництва, інвестицій, технологій, інновацій, фінансів та управління, що відрізняє їх від інших суб'єктів господарювання. В останні десятиліття ТНК здобули визнання як видатні інноватори в глобальному бізнес-ландшафті. Для того, щоб підтримувати свою популярність як фінансових і економічних лідерів у міжнародній сфері, вкрай важливо, щоб операційна система транснаціональних компаній зазнавала постійних оновлень і трансформацій відповідно до переважаючих траєкторій розвитку. Примітно, що досліджувана тема набуває все більшого значення, особливо в дослідження сучасних, більш ефективних та ефективних тенденцій у бізнес-процесах ТНК. Це дослідження має на меті зробити внесок у дискурс щодо підвищення конкурентоспроможності, зміцнення позицій та всебічного розуміння динаміки розвитку транснаціональних корпорацій у сучасному бізнес-середовищі [17].

Генезис багатонаціональних компаній (БНК) можна простежити до кінця 19 століття, коли в деяких країнах відбулася значна інтенсифікація виробництва та концентрація капіталу. Цей період засвідчив початок міцного економічного поділу світу між окремими компаніями чи консорціумами, що ознаменувало появу ТНК [9].

Отже, науковці все частіше досліджують вплив ТНК на світову економіку, прискіпливо оцінюючи масштаби їх діяльності та порівнюючи їхні доходи з доходами різних країн [2]. Сучасна глобальна економіка зазнає глибоких трансформацій, змінюючи бізнес-ландшафт, створюючи нові виклики та відкриваючи безпрецедентні можливості.

По суті, природу транснаціональних компаній можна коротко описати як суб'єкти, які володіють активами та об'єктами в кількох країнах.

Варто зазначити, що ТНК дотримуються різних стратегій для ефективного управління своїми глобальними операціями та отримання конкурентної переваги. Ось деякі з основних стратегій, які часто використовують такі компанії:

1. Глобальна стандартизація. Деякі транснаціональні компанії обирають глобальну стандартизацію, намагаючись створити єдиний стандарт для продукту чи послуги на всіх ринках. Це зменшує витрати на виробництво та маркетинг і створює постійний бренд.

2. Локалізація. Іншою стратегією є локалізація, коли компанія адаптує свої продукти чи послуги до місцевих особливостей і потреб кожного ринку. Це може включати зміни в упаковці, маркетингових кампаніях або навіть самому продукті.

3. Глобальний маркетинг і брендинг: деякі транснаціональні корпорації наголошують на глобальному маркетингу та брендингу, намагаючись створити єдиний корпоративний імідж для світу. Це допомагає підвищити впізнаваність бренду та послідовність у різних країнах.

4. Стратегія лідерства у витратах: деякі компанії прагнуть досягти лідерства у витратах, що означає надання високоякісних товарів або послуг за низькими цінами. Це може забезпечити конкурентну перевагу в різних ринкових умовах.

5. Стратегія диференціації. Суть цієї стратегії полягає в тому, що інші компанії обирають стратегію диференціації, створюючи унікальні продукти чи послуги, які відрізняються від їхніх конкурентів. Це може включати інновації, дизайн, технічні переваги тощо.

6. Стратегії альянсу та партнерства. Деякі транснаціональні корпорації використовують стратегії альянсів і партнерства, щоб розширити свій охоплення та отримати нові ринки чи ресурси. Це може включати стратегічне партнерство, спільні підприємства, франшизи та інші форми співпраці.

Важливо підкреслити, що ці стратегії часто поєднуються, пристосовуються до конкретних галузей, ринкових умов і цілей транснаціональної компанії. Примітно, що гнучкість і здатність до адаптації стають основними детермінантами успіху в динамічному ландшафті глобального бізнесу.

Аналіз динаміки розвитку транснаціональних компаній показує значну глобальну присутність, приблизно з 82 000 таких організацій, що працюють по всьому світу. Примітно, що 80% усіх транснаціональних компаній (ТНК) розташовані в економічно розвинутих країнах і мають понад 850 000 філій. Така поширеність підкреслює поширений вплив і широке поширення ТНК, особливо в регіонах, що характеризуються високим економічним розвитком.

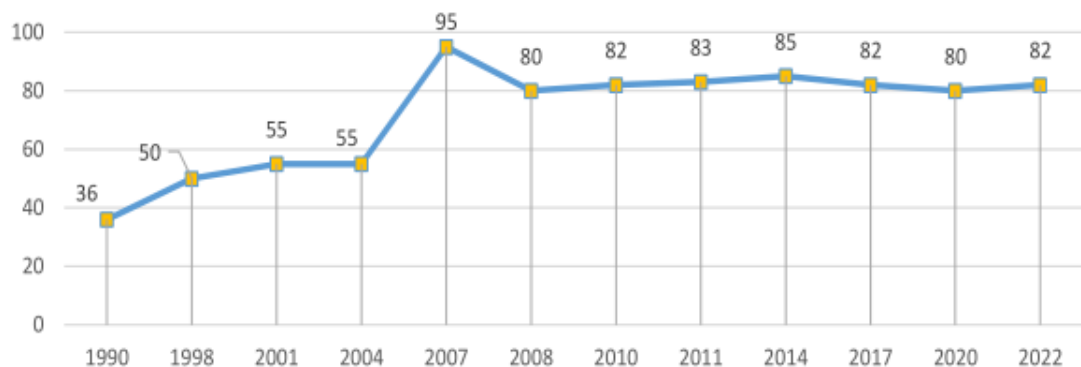

Рис. 2.1. Динаміка кількості транснаціональних компаній у світі протягом 1990-2022 рр., тис. од.,

Джерело: побудований автором на основі [4; 6]

Загалом на рисунку 2.1 показано поступове зростання кількості транснаціональних компаній у всьому світі. Винятком є 2008 рік, коли кількість МНК скоротилася на 15 одиниць, що можна пояснити загальним падінням через вплив світової економічної кризи.

Основні сектори діяльності транснаціональних компаній включають: банківську справу - 279 тис. ТНК, електроенергетику - 85 тис. ТНК, нерухомість - 83 тис. ТНК, інвестиційні послуги - 80 тис. ТНК, гірничодобувну - 80 тис. ТНК, нафту і газ. виробництво - 79 тис. ТНК, хімічна промисловість -

59 тис. ТНК, телекомунікації - 58 тис. ТНК, будівельні послуги - 50 тис. ТНК, страхування - 46 тис. ТНК, фармацевтика - 45 тис. ТНК [5, 21].

Щорічно Forbes Global 2000 ретельно ранжує найбільші компанії світу за чотирма ключовими показниками: продажі, прибуток, активи та ринкова капіталізація. У 2022 році мінімальна ринкова капіталізація знизилася до 7,6 мільярда доларів США з 8,26 мільярда доларів США у 2021 році на тлі загальної ринкової кризи, тоді як усі інші порогові значення свідчать про збільшення в порівнянні з попереднім роком.

У таблиці 2.1. представлені в ТОП-10 ТНК, як всесвітньо відомі корпорації з широкого впливу, маркетингу своєї діяльності, продуктів і послуг у всьому світі.

Таблиця 2.1

Топ-10 транснаціональних компаній за оборотом фінансових ресурсів,
2022 р., дол.млн.

MNCs	Country	Turnover (million USD)
Walmart	USA	523964
State Grid	China	383906
Amazon	USA	280522
China National Petroleum Corporation	China	379130
Sinopec	China	193346
Apple	USA	260174
CVS Health	USA	256776
United Health Group	USA	242155
Toyota Motor Corporation	Japan	275288
Volkswagen	Germany	282760

Джерело: складено автором на основі [12]

В останні роки помітною тенденцією в трансформації бізнес-процесів у транснаціональних компаніях є розвиток соціальних і хмарних технологій, які відіграють ключову роль в інформаційній інфраструктурі корпоративного сектора.

Головна мета цифровізації економіки, яка триває, полягає в тому, щоб перетворити її на гнучку виробничу систему, яка вміло пристосовується до

сучасних реалій, тим самим збільшуючи конкурентоспроможність країни на цифровій глобальній арені та реалізуючи очікувані суспільні переваги та результати. Це означає, що інтеграція цифрових інформаційних платформ на всіх рівнях економічної системи слугує засобом вирішення різноманітних стратегічних завдань у контексті нової індустріалізації [1; 10].

Стратегічне впровадження цих технологій відображає прагнення використовувати переваги цифровізації для підвищення ефективності, адаптивності та конкурентоспроможності в динамічному ландшафті глобальної економіки.

Провідні технології у сфері програмного забезпечення та ІТ-послуг охоплюють різноманітний спектр, включаючи штучний інтелект, блокчейн, Інтернет речей (IoT), 5G тощо. Ці передові технології відіграють ключову роль у формуванні ландшафту бізнес-процесів у транснаціональних компаніях. Яскраві приклади інтеграції технологічних продуктів у діяльність транснаціональних корпорацій включають впровадження технології блокчейну Walmart у ланцюгах постачання, створення Amazon безконтактних торгових просторів та Запровадження Tesla автоматизації та роботизації у виробничих процесах.

Очікувалось, що в 2021 році сукупні витрати на ці провідні технології в секторі програмного забезпечення та ІТ-послуг досягнуть значної суми в 168,6 мільярда доларів. Прогнози експертів вказують на чудову траєкторію зростання, при цьому загальна вартість технології, за прогнозами, зросте майже в п'ять разів до 573,8 мільярдів доларів США до 2029 року [1; 3]. Ця траєкторія підкреслює зростаючу значимість технологічних інвестицій для транснаціональних компаній, що відображає прихильність до інновацій та перебування в авангарді технологічних досягнень у бізнес-ландшафті, що швидко розвивається.

Трансформація бізнес-процесів проявляється в перекалібруванні глобальних ланцюгів постачання, що є головною проблемою для транснаціональних компаній. Адаптація до змін у глобальному ландшафті

ланцюга поставок стала стратегічним імперативом. Розширення пропозиції ланцюги та включення технології блокчейну для підвищення прозорості та зміцнення стійкості до геополітичних ризиків стали ключовими стратегіями. Ці ініціативи не тільки підвищують операційну ефективність, але й пропонують багатообіцяючі шляхи для залучення додаткових фінансових ресурсів.

У сфері міжнародного маркетингу бізнес-процес зазнає суттєвих змін, щоб врахувати нюанси культурного розмаїття на різних ринках. Багатонаціональні компанії вдосконалюють свої маркетингові та комунікаційні стратегії, щоб узгодити їх із місцевою специфікою та ефективно поширювати інформацію про свою діяльність. Цей адаптивний підхід визнає важливість культурної чутливості та специфічних ринкових нюансів, сприяючи посиленому проникненню на глобальний ринок і більш ефективній міжнародній бізнес-присутності.

Комунікаційні технології сприяли більш глобальній структурі робочої сили для багатонаціональних компаній, з віддаленою роботою, віртуальними командами та зменшеними географічними межами, що сприяє більш ефективному управлінню працівниками. Ці тенденції, хоч і загальні, є гнучкими, що дозволяє кожній багатонаціональній компанії вибрати стратегію, яка найкраще узгоджується з його конкретними бізнес-цілями [4].

Трансформаційна тенденція в мультинаціональних компаніях передбачає реєстрацію стартапів. Стартапи характеризуються своєю інноваційною та ризикованою природою, генерацією нових ідей та творчими підходами до вирішення проблем. Вони володіють гнучкістю, що дозволяє швидко реагувати на зміни ринку, спричинені розвитком технологій.

На противагу цьому транснаціональні компанії через свій розмір часто стикаються зі стандартизованими процесами та бюрократичними стилями управління, що перешкоджає створенню та впровадженню інновацій. Крім того, значна частина бюджету на дослідження та розробки (НДДКР) зазвичай

виділяється на інновації, які дають «цифрового прориву» в довгостроковій перспективі.

Інтеграція стартапів у бізнес-процеси компанії постає як стратегія подолання цих викликів. Ця співпраця сприяє взаємодії між транснаціональними корпораціями та стартапами, пропонуючи шлях до збереження позицій на ринку. Таким чином, необхідно досліджувати шляхи підвищення ефективності співпраці між транснаціональними корпораціями та стартапами, шукаючи оптимальні результати для обох бізнес-структур. Цей спільний підхід є важливим для навігації в динаміці ландшафт глобального ринку та сприяння інноваціям у транснаціональних компаніях.

Швидке зростання внутрішнього венчурного капіталу в транснаціональних компаніях є помітною тенденцією, яка доповнюється появою консорціумів венчурного капіталу між підприємствами. Це явище особливо помітне в європейських країнах, де найвищий рівень конвергенції національних інноваційних політик досягається завдяки спільній інтеграційній політиці досліджень і розробок (НДДКР).

Всебічна підтримка, яку країни Європейського Союзу (ЄС) надають підприємствам венчурного капіталу, є надійною рушійною силою поточного масштабу та структурної диверсифікації діяльності венчурного капіталу. Зараз обсяг венчурного капіталу щорічно зростає на 15-20%. Цей динамічний ландшафт підкреслює спільні та інноваційні підходи, використані транснаціональними компаніями та консорціумами, що відображає прагнення сприяти підприємницьким ініціативам і стимулювати прогрес у дослідженнях і розробках.

Проаналізувавши сучасний стан розвитку транснаціональних компаній, а також динаміку реалізації трансформаційних тенденцій у бізнес-процесах ТНК, вважаємо за необхідне обґрунтувати напрямки вдосконалення бізнес-процесів у ТНК. Удосконалення бізнес-процесів транснаціональних компаній є важливим завданням для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності, зокрема:

Використання інтегрованих ІТ-рішень. Перспективним є впровадження інтегрованої системи управління бізнес-процесами БНК для забезпечення комунікації між різними підрозділами та філіями компанії. Це допоможе зменшити дублювання зусиль і забезпечити однаковий рівень інформації [24].

Удосконалення бізнес-процесів БНК в частині навчання та розвитку співробітників. Перспективним є надання працівникам МНК міжкультурного навчання та розуміння різних ринків. Це може підвищити продуктивність у міжнародному середовищі.

Орієнтація на регіональну приналежність. Усі бізнес-процеси мають проводитися локально, беручи до уваги культурні, економічні та правові відмінності на кожному окремому ринку. Узгодження стратегії та процесів управління з потребами кожного регіону.

З точки зору вдосконалення бізнес-процесів і операцій ТНК слід використовувати аналітичні інструменти для моніторингу та аналізу ефективності бізнес-процесів.

Екологічна стійкість і корпоративна відповідальність. Ми вважаємо, що багатонаціональні компанії повинні все більше зосереджуватися на екологічній стійкості та корпоративній відповідальності. Це може включати, наприклад, використання зелених технологій, скорочення викидів і впровадження етичних стандартів у всіх аспектах

Загалом реалізація цих заходів може допомогти транснаціональним компаніям стати більш конкурентоспроможними та ефективними на світовому ринку.

2.2. Діагностування корпоративного підприємства «PepsiCo, Inc.»

Компанія PepsiCo, Inc. - це американська транснаціональна корпорація харчової промисловості, яка володіє широким спектром брендів, таких як Pepsi, Lay's, Gatorade, Quaker Oats та Doritos. Компанія PepsiCo, Inc. - один з найбільших у світі виробників продуктів харчування та напоїв під відомими

та улюбленими брендами. У 2021 році виручка компанії склала понад 79 мільярдів доларів.

PepsiCo, Inc. прагне бути світовим лідером у виробництві готових до вживання продуктів харчування та напоїв, керуючись принципом «Перемагати з PepsiCo Positive». PepsiCo Positive (per+) – це стратегічна трансформація, яка зробить сталий розвиток пріоритетом у всіх бізнес-процесах компанії та привнесе позитивні зміни у життя людей та планети. PepsiCo використовує багатогранну бізнес-модель, яка включає виробництво, дистрибуцію та продаж продуктів харчування та напоїв, а також надання послуг харчування. Щодо конкурентних переваг компанії PepsiCo, Inc., то вона володіє сильними брендами, диверсифікованим портфелем продуктів та глобальною присутністю на ринку.

Компанія Pepsi Cola Company була заснована у 1893 році фармацевтом з Північної Кароліни Каледом Бредемом, який, подібно багатьом іншим підприємцям того часу, намагався створити свій власний напій, схожий на колу, що користувалася популярністю в США наприкінці XIX століття. Спочатку цей напій називався "Brad's Drink". Його рецепт містив газовану воду, цукровий сироп, ваніль, ефірні олії, горіх коли та ароматизатори. У 1898 році, Бредем назвав свій напій "Пепсі-кола". Він почав свій бізнес з продажу концентрату напою роздрібним торговцям. У 1903 році напій був запатентований, а до 1904 року обсяг виробництва сиропу досяг 75 тисяч літрів. У 1905 році почали працювати перші франчайзингові заводи з пляшкування напою, а вже у 1910 році їх було 250. Загальний обсяг виробництва сиропу перевищив 4 мільйони літрів. Проте подальший розвиток був зупинений через початок Першої світової війни через обмеження у продажі основного інгредієнта - цукру. У 1923 році компанія Бредема збанкрутувала.

У 1931 році виробництво напою було відроджено компанією Loft, Incorporated, яка була виробником карамелі та газованих напоїв з Нью-Йорка.

Пізніше, у 1934 році, було створено дочірню компанію в Канаді, у 1935 році на Кубі, а у 1936 році - у Великій Британії.

У 1941 році, в результаті внутрішніх перетворень, компанія отримала назву The Pepsi Cola Company, і її акції почали котируватися на Нью-Йоркській фондовій біржі. У 1948 році The Pepsi Cola Company почала продаж напою в алюмінієвих банках; тоді ж штаб-квартира була перенесена з Лонг-Айленду на Мангеттен.

У 1950-х роках компанія активно розвивалася, і її прибутки зросли з 1,3 мільйона до 14,2 мільйонів доларів. На 1956 рік Pepsi продається по всьому світу та виробляється на 149 заводах у 61 країні.

У 1963 році компанію очолив Дональд Кендалл. The Pepsi Cola Company була перейменована в PepsiCo в 1965 році після об'єднання з Frito-Lay, компанією з Далласа, що виробляє чипси та інші снеки. У 1966 році компанія розпочала діяльність у Східній Європі та Японії. У 1970 році оборот компанії досяг \$1 мільярда.

У рейтингу Forbes Global 2000 за 2016 рік PepsiCo зайняла 90-те місце. За розміром ринкової капіталізації вона посіла 42-ге місце, за чистим прибутком - 98-е, за оборотом - 111-е, а за активами - 369-е. Згідно з рейтингом Fortune, компанія зайняла 44-те місце серед найбільших компаній у США в рамках Fortune 500, та 127-те місце у світовому рейтингу найбільших компаній Fortune Global 500.

Основними акціонерами компанії PepsiCo, Inc. є:

- The Vanguard Group;
- BlackRock;
- State Street Global Advisors

Споживачі щодня обирають продукти компанії PepsiCo більш ніж мільярд разів у понад 200 країнах та територіях в усьому світі. У 2022 році обсяг чистої виручки компанії PepsiCo склав 86 мільярдів доларів США завдяки збалансованому портфелю продуктів харчування та напоїв, який включає продукцію Lay's, Doritos, Cheetos, Gatorade, Pepsi-Cola, Mountain Dew, Quaker and SodaStream. Компанія випускає широкий асортимент смачних продуктів харчування і напоїв, включаючи багато культових брендів,

орієнтовні щорічні роздрібні продажі кожного з яких приносять більш ніж 1 мільярд доларів.

Компанія PepsiCo, Inc. — одна із лідерів українського ринку харчових продуктів та напоїв. В Україні компанія має три підприємства: два виробничі комплекси в Миколаївській області з виробництва снєків та напоїв, та молокопереробний завод у Київській області, де зараз виробляється дитяче харчування, молочна продукція та соки.

Компанія посідає провідні позиції на ринку соків і сокової продукції з брендами «Сандора» та «Садочок». До портфеля компанії входять газовані напої Pepsi, 7UP, Mirinda, холодний чай Lipton Ice Tea. На ринку снєків компанія представлена брендами Lay's, Cheetos, Doritos. PepsiCo, Inc. в Україні також займає впевнені позиції на ринку молочної продукції з торговими марками «Чудо», «Слов'яночка», «Марійка» та дитячого харчування «Агуня». Також компанія PepsiCo виробляє широкий асортимент продукції, включаючи чипси, закуски, молочні продукти та інші харчові товари під різними брендами, такими як Amp Energy, Aquafina, Aunt Jemima, Cap'n Crunch, Cheetos, Doritos, Gatorade, Lay's, Mountain Dew, Pepsi та багато інших. Станом на 2015 рік, за світовим чистим доходом, продуктовий асортимент компанії PepsiCo складався з 53% продуктів харчування та 47% напоїв. По всьому світу, налічується кілька сотень брендів компанії, які у 2019 році, за оцінками, принесли приблизно 108 мільярдів доларів кумулятивного річного роздрібного продажу. Основним ідентифікатором основного бренду харчової промисловості є річний обсяг продажів понад 1 мільярд доларів [14].

Компанія PepsiCo, Inc. складається з шести основних підрозділів (рис.2.2):

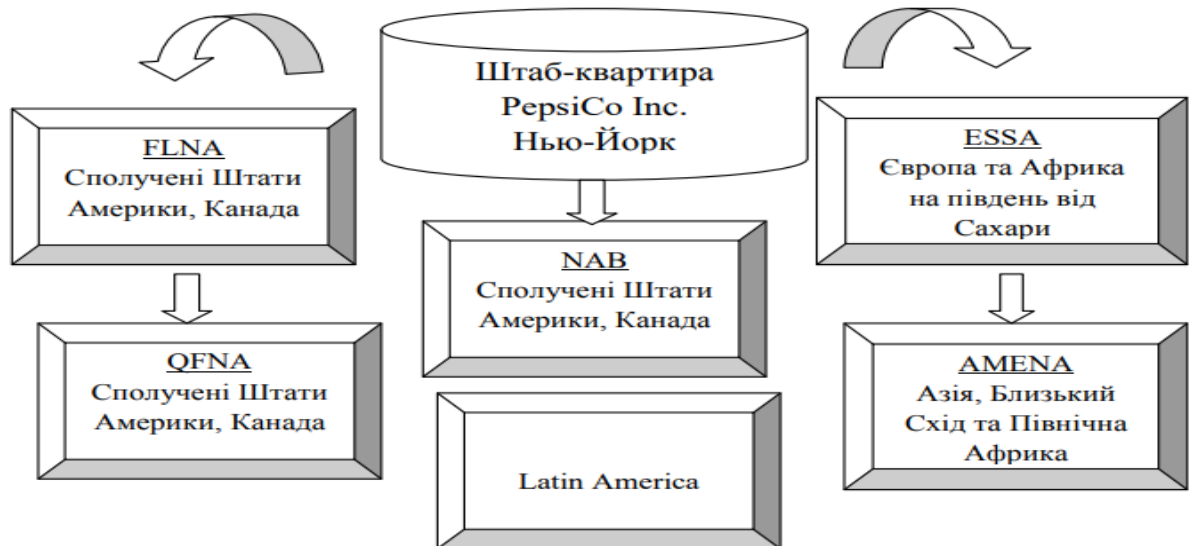

Рис. 2.2. Регіональна організаційна структура PepsiCo, Inc.

Джерело: складено на основі [14].

- Frito-Lay North America (FLNA) - спеціалізується на виробництві та продажі снеків у Північній Америці під торговими марками Lay's, Doritos, Cheetos, Tostitos, Fritos, Ruffles, Santitas, а також охолоджених соусів під торговою маркою Sabra через спільне підприємство з Strauss Group;
- Quaker Foods North America (QFNA) - займається виробництвом та реалізацією товарів (снеків, круп та макаронних виробів) під торговими марками, які належали Quaker Oats Company;
- North America Beverages (NAB) - виробляє та реалізує напої в Північній Америці під брендами Pepsi, Gatorade, Mountain Dew, Diet Pepsi, Aquafina, Diet Mountain Dew, Tropicana Pure Premium, Sierra Mist та Mug, а також холодний чай та каву через спільні підприємства з Unilever (торгова марка Lipton) і Starbucks;
- Latin America - займається виробництвом та продажем снеків та напоїв в Латинській Америці під брендами Doritos, Cheetos, Marias Gamesa, Ruffles, Emperador, Saladitas, Sabritas, Lay's, Rosquinhas Mabel, Tostitos та

Pepsi, 7UP, Gatorade, Mirinda, Diet 7UP, Manzanita Sol, Diet Pepsi та Lipton;

- Europe Sub-Saharan Africa (ESSA) - виробляє та реалізує напої, снеки, молочну продукцію та інші товари в Європі та Субсахарській Африці під брендами Pepsi, 7UP, Mountain Dew, Mirinda, Tropicana, Sandora, Lipton, Lay's, Walkers, Doritos, Cheetos, Ruffles та іншими;
- Asia, Middle East and North Africa (AMENA) - займається виробництвом та продажем напоїв, снеків та інших товарів в Азії, на Близькому Сході та в північній Африці під брендами Pepsi, Mirinda, 7UP, Mountain Dew, Aquafina, Lipton, Tropicana, Lay's, Kurkure, Chipsy, Doritos, Cheetos та іншими [14].

Компанією активно просуваються принципи та заходи щодо корпоративної соціальної відповідальності. У 2012 році PepsiCo почала використання FSC-сертифікованого картону для упаковки соків та молочної продукції.

Як глобальна компанія з глибокими місцевими зв'язками, у 2023 році зіткнулася з багатьма проблемами, як споживачі, замовники та конкуренти в усьому світі, включаючи збої в ланцюжках поставок; інфляційні тиски; зміна споживчих переваг і поведінки; постійні кліматичні проблеми; висока конкуренція робоче середовище; роздрібна торгівля, яка швидко змінюється, включаючи зростання електронної комерції; продовження макроекономічної та політичної нестабільності, включаючи смертоносні конфлікти в Україні та на Близькому Сході; і регулятивний ландшафт, що розвивається.

Підрозділ у Європі за остані роки характеризувався наступною тенденцією: чистий дохід зріс на 4%, головним чином відображаючи ефективне чисте ціноутворення, частково компенсоване впливом несприятливих курсів іноземних валют на 8 процентних пунктів і органічним зниженням обсягу.

Обсяг одиниці зручної їжі дещо зменшився, головним чином відображаючи однозначне зниження у Сполученому Королівстві, двозначне

зниження в Іспанії, середнє однозначне зниження у Франції та низьке однозначне зниження в Нідерландах, частково компенсоване двозначним зниженням приріст в Росії високим і однозначним зростанням в Туреччині.

Обсяг виробництва напоїв скоротився на 3%, головним чином відображаючи двозначне зниження в Німеччині, високо-однозначне зниження у Франції та низьке однозначне зниження в Росії, частково компенсоване двозначним зростанням у Туреччині. Крім того, Сполучене Королівство пережило низький однозначний спад.

Збільшення операційного прибутку насамперед відображає сприятливий вплив нарахувань за попередній рік, пов'язаних з російсько-українським конфліктом, і зменшення корисності нематеріальних активів, пов'язане з репозиціонуванням або припинення випуску певних брендів соків і молочних продуктів у Росії (витрати на знецінення портфеля брендів) і сприятливий вплив нижчих нарахувань на знецінення, пов'язаних із бізнесом SodaStream (інші нарахування на знецінення), частково компенсований несприятливим впливом прибутку за попередній рік, пов'язаного з Juice Транзакція. Збільшення операційного прибутку також відображає ефективну чисту ціну та економію продуктивності.

Ці наслідки були частково компенсовані певним збільшенням операційних витрат, 54-відсотковим впливом вищих витрат на товари, в першу чергу підсолоджувачі, упаковку та картоплю, 16-відсотковим впливом несприятливого курсу іноземної валюти, вищими витратами на рекламу та маркетинг і органікою. зниження обсягу.

Згідно таблиці 2.2 собівартість проданих товарів у 2023 році склала \$41 881 млн., демонструючи збільшення на 3% за рік, а порівнянно з 2021 роком на 13%. Операційні витрати у 2023р. склали \$37 604 млн., тобто збільшилися на 9% за рік, а порівнянно з 2021 р. на 20%., це може бути пов'язано з зростанням витрат на маркетинг, дослідження та розробки або загальноадміністративні витрати.

Таблиця 2.2.

Фінансові показники за 2021-2023 рр. компанії PepsiCo, Inc., у

Показник	2021рік	2022рік	Зміна, у %	2023рік	Зміна, у %	Зміна за період, у %
Собвартість проданих товарів	\$37 075	\$40 576	9	\$41 881	3	13
Валовий прибуток	\$42 399	\$45 816	8	\$49 590	8	17
Операційні витрати	\$31 237	\$34 304	10	\$37 604	9	20
Чистий прибуток	\$7 618	\$8 910	17	\$9 074	2	19
Прибуток до виплати відсотків, податків та амортизації EBITDA	\$14 377	\$14 792	3	\$15 504	5	8
Чистий прибуток на акцію EPS	\$5 49	\$6 42	17	\$6 56	2	19
Доход	\$79 474	\$86 392	9	\$91 471	6	15

Джерело: складено на основі [5,14]

Щодо чистого прибутку, то у 2023р. він склав \$9 074 млн або збільшився на 2% за рік, чи на 19% за період. Це може бути пов'язано з поєднанням факторів, таких як зростання валового прибутку, контроль над операційними витратами та сприятливі умови оподаткування.

Отже, собівартість проданих товарів, операційні витрати та чистий прибуток зростали протягом усього періоду, хоча темпи зростання сповільнилися в 2023 році. Це може бути пов'язано з інфляційним тиском та іншими макроекономічними факторами.

Валовий прибуток у 2023р. склав \$49 590 млн. та зріс на 8% за рік або на 17% за період, це свідчить про те, що компанія змогла частково компенсувати зростання собівартості проданих товарів за рахунок зростання цін або покращення ефективності. EBITDA у 2023р. була \$15 504 млн., тобто зросла на 5% за рік, чи на 8% за період, що свідчить про те, що компанія змогла генерувати готівку, незважаючи на зростання витрат. Чистий прибуток на акцію (EPS) у 2023р. мав значення \$6.56 або збільшився на 2% за рік, чи на 19% за період, це сприятливо вплинуло на акціонерів. Дохід у 2023р. - \$91 471 млн. демонструючи збільшення на 6% за рік, або на 15% за період, що свідчить

про те, що компанія успішно розширює свою базу клієнтів та збільшує продажі.

Отже, досліджені показники PepsiCo, Inc. за 2021-2023 роки свідчать про те, що компанія продовжує демонструвати стійке зростання, незважаючи на деякі макроекономічні виклики. Зростання доходів, валового прибутку, EBITDA та EPS свідчать про те, що компанія ефективно веде свою діяльність та створює цінність для акціонерів.

Розглянемо тенденцію розвитку операційного доходу за підрозділами, що наведено на рис. 2.3

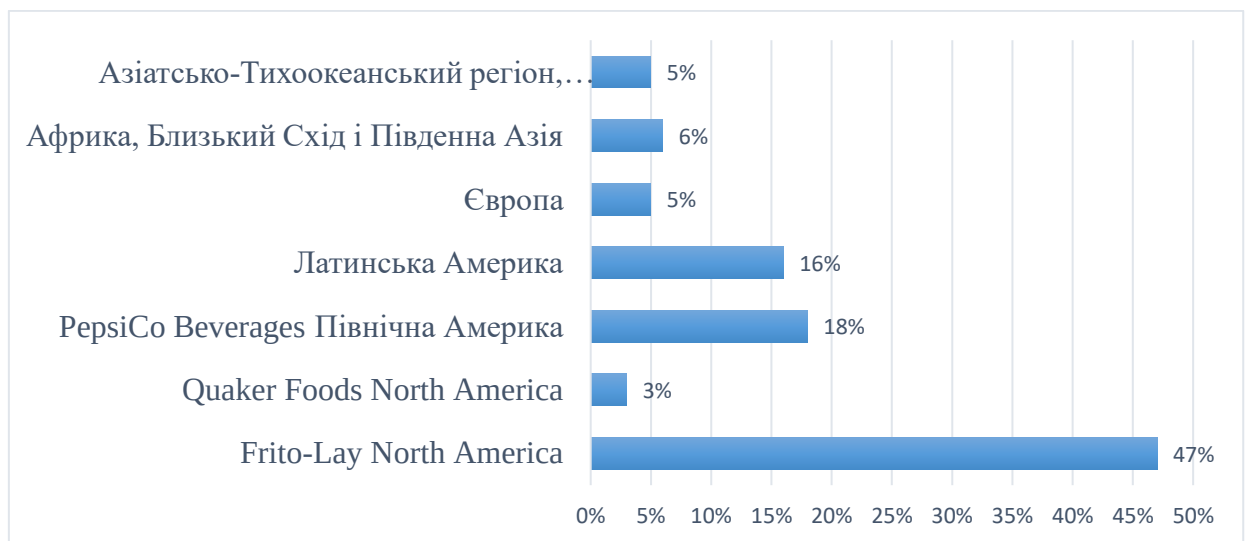

Рис. 2.3. Операційний прибуток за підрозділами компанії PepsiCo, Inc. у 2023 році

Джерело: складено на основі[14].

Представлені дані на рис. 2.3. свідчать, що вагому частку операційного прибутку за підрозділами займає Frito-Lay North America (FLNA) – 47%, це свідчить про те, що цей підрозділ є основним джерелом прибутку компанії, далі North America Beverages (NAB) та Latin America 18% та 16 % відповідно, це свідчить про те, що дані підрозділи також є важливим джерелом прибутку та перспективним ринком для PepsiCo, Inc, інші підрозділи зайняли незначну частку - 6%, 5%, 3%, вони не є значними джерелами прибутку для PepsiCo, Inc.

Також чистий прибуток за 2023р. компанії PepsiCo, Inc. за підрозділами представлено на рис. 2.4.

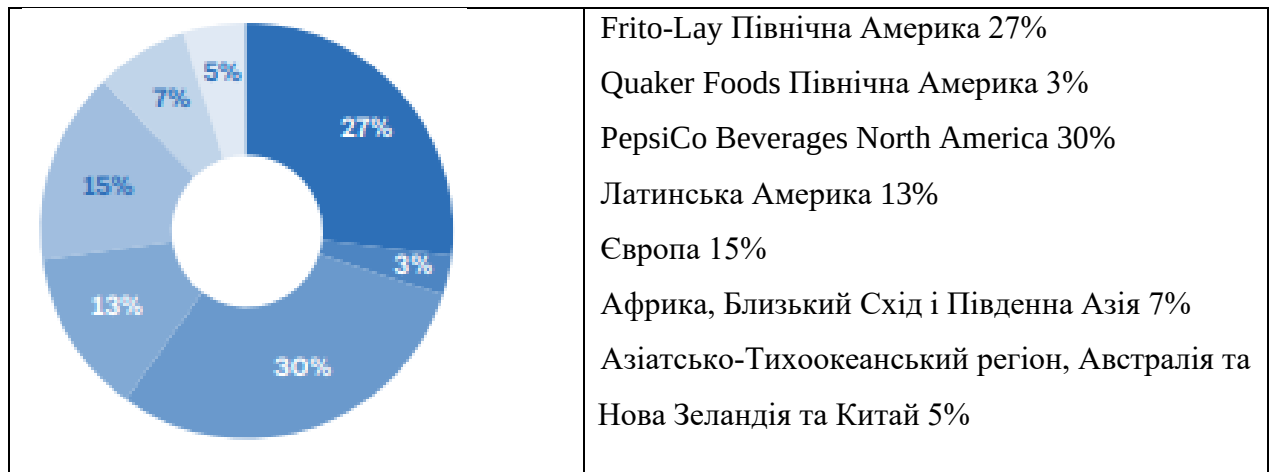

Рис. 2.4. Чистий прибуток за підрозділами у 2023р. компанії PepsiCo, Inc.

Джерело: складено на основі[14].

Щодо чистого прибутку компанії PepsiCo, Inc. за підрозділами, то PepsiCo Beverages North America та Frito-Lay Північна Америка склали 30% та 27% відповідно, вони є ключовими драйверами прибутковості компанії. Європа та Латинська Америка склали 15% та 13% відповідно та відіграють важливу роль у загальній прибутковості компанії. інші підрозділи зайняли незначну частку - 7%, 5%, 3% та не є такими значними для загальної прибутковості компанії, як NAB, FLNA, Європа та LA.

На рис. 2.5. представлено динаміку доходу та чистого прибутку за 2021-2023рр. компанії PepsiCo, Inc.

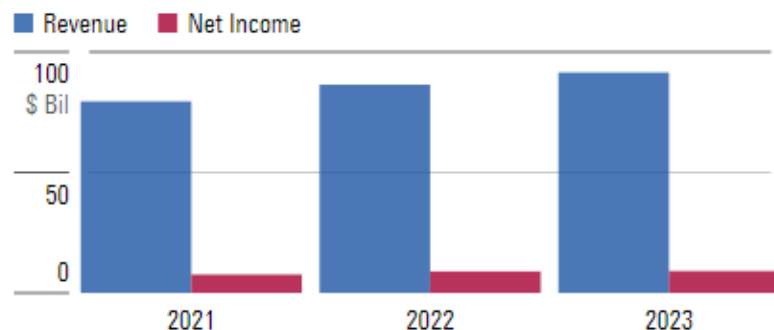

Рис. 2.5 Динаміка доходу та чистого прибутку за 2021-2023рр. компанії PepsiCo, Inc.

Джерело: складено на основі [14].

Компанії PepsiCo, Inc. продемонструвала стійке зростання як чистого прибутку, так і доходів протягом 2021-2023 років. Це свідчить про те, що компанія знаходиться в сприятливому фінансовому становищі. Але чистий прибуток PepsiCo, Inc. зростав дещо повільніше, ніж дохід, протягом 2021-2023 років. Це може бути пов'язано з зростанням витрат, таких як собівартість проданих товарів та операційні витрати. Тому необхідно проаналізувати динаміку витрат PepsiCo, щоб краще зрозуміти рентабельність компанії.

Таблиця 2.3

Доход компанії PepsiCo, Inc. За 2020-2023рр.

Дохід, у %	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Рік за роком	4.78	12.93	8.70	5.88
3-річна середня	3.47	7.12	8.76	9.13
5- річна середня	2.22	4.82	6.34	7.18

Джерело: складено на основі [5,14]

Дані таблиці 2.3. свідчать про загальну тенденцію до зростання доходів з 2020 року, найвищий ріст був у 2021 році - 12,93%, у 2022 році - 8,70%, у 2023 році ріст був нижчим, ніж у попередні роки - 5,88%. 3-річна середня (2021-2023) становить 7,12%. 5-річна середня (2019-2023) становить 5,31%.

Таблиця 2.4

Операційний дохід компанії PepsiCo, Inc. за 2020-2023рр.

Операційний дохід %	2020рік	2021рік	2022рік	2023рік
Рік за роком	-2,05	10,73	1,75	13,7
3- річна середня	-1,38	3,35	3,34	8,61
5- річна середня	0,75	2,67	1,56	5,02

Джерело: складено на основі [5,14]

Отже, згідно табл. 2.4. операційний дохід протягом останніх 5 років демонструє мінливу динаміку з загальною тенденцією до зростання. 3-річна середня вища, ніж 5-річна, що свідчить про прискорення темпів зростання за останні роки. Найнижча 5-річна середня припадає на 2018 рік (-2,34%).

Таблиця 2.5

EPS компанії PepsiCo, Inc. за 2020-2023pp.

Показник EPS %	2020рік	2021рік	2022рік	2023рік
Year Over Year	-1,54	7,23	16,94	2,18
3-Year Average	14,85	-14,49	7,28	8,61
5-Year Average	6,89	4,72	13,69	-5,66

Джерело: складено на основі [5,14]

EPS компанії PepsiCo, Inc. демонстрував мінливу динаміку протягом 2021-2023 років, 3-річна середня EPS за 2021-2023 роки становить 8,61%, а 5-річна середня за 2019-2023 роки - 5,76%. У 2023 році ріст EPS був суттєво нижчим, через інфляційний тиск та несприятливі валютні курси.

Далі розглянемо співвідношення фінансових показників компанії PepsiCo, Inc за 2018-2023pp., що представлено в табл. 2.6. Ціна/грошовий потік трохи зріс з 2018 по 2022 рік, а потім знизився в 2023 році. Це може свідчити про те, що інвестори стають менш оптимістично налаштованими щодо здатності компанії генерувати готівку.

Коефіцієнт P/E значно знизився з 2018 року, що може свідчити про те, що акції стали більш дешевими по відношенню до очікуваного прибутку. Прибуток у % показує чистий прибуток компанії як відсоток від її виручки. У PepsiCo, Inc. він трохи зріс з 2018 року, що може свідчити про те, що компанія стає більш прибутковою.

Таблиця 2.6.

Співвідношення показників за 2018-2023 pp. компанії PepsiCo, Inc.

Показник	2018рік	2019рік	2020рік	2021рік	2022рік	2023рік
Ціна/грошовий потік	17,9	19,28	19,95	21,13	22,12	17,14
Коефіцієнт PEG	29,49	1,11	3,4	5,71	3,39	2,46
Прибуток у %	3,15	6,4	3,41	3,38	3,87	3,53
Вартість підприємства (у мільярдах)	177,27	217,45	239,92	274,71	281,56	268,16
Вартість підприємства/EBIT	16,88	21,21	24,01	23,56	20,73	23,8
Вартість підприємства/EBITDA	13,74	17,19	19,16	19,16	16,43	18,24

Джерело: складено на основі [5,14]

Вартість підприємства свідчить про значне зростання загальної ринкової вартості компанії з 2018 року, що може свідчити про те, що інвестори стають більш оптимістично налаштованими щодо майбутніх перспектив компанії. Вартість підприємства/ЕВІТ свідчить про незначне зростання те, що інвестори стають більш оптимістично налаштованими щодо операційної прибутковості компанії. Вартість підприємства/ЕВІТДА трохи зріс з 2018 року, що може свідчити про те, що інвестори стають більш оптимістично налаштованими щодо здатності компанії генерувати готівку. Показники PepsiCo, Inc. демонструють змішані тенденції за період з 2018 по 2023 роки.

У 2023 році чисті грошові кошти від операційної діяльності становили 13,4 мільярда доларів США порівняно з 10,8 мільярда доларів США в попередньому році. Збільшення операційного грошового потоку насамперед відображає сприятливий операційний прибуток у поєднанні зі сприятливим порівнянням оборотного капіталу.

У 2023 році чисті грошові кошти, використані для інвестиційної діяльності, становили 5,5 мільярда доларів США, головним чином відображаючи чисті капітальні витрати в розмірі 5,3 мільярда доларів США. У 2022 році чисті грошові кошти, використані для інвестиційної діяльності, становили 2,4 мільярда доларів США, головним чином відображаючи чисті капітальні витрати у розмірі 5,0 мільярда доларів США та наші інвестиції в конвертовані привілейовані акції Celsius Holdings, Inc. (Celsius) і угоду про розповсюдження енергетичних напоїв Celsius у розмірі 0,8 мільярда доларів США, частково компенсовані надходження, пов'язані з транзакцією Juice, у розмірі 3,5 мільярда доларів[5].

У 2023 році чисті грошові кошти, використані для фінансової діяльності, становили 3,0 мільярда доларів США, головним чином відображаючи повернення операційного грошового потоку акціонерам компанії через виплату дивідендів у розмірі 6,7 мільярда доларів США та викуп акцій у розмірі 1,0 мільярда доларів США, а також виплати довгострокових боргових позик у розмірі 3,0 мільярда доларів США., що частково компенсується

надходженнями від випуску довгострокових боргових зобов'язань у розмірі 5,5 мільярда доларів США та чистими надходженнями від короткострокових запозичень у розмірі 2,3 мільярда доларів США.

У 2022 році чисті грошові кошти, використані для фінансової діяльності, становили 8,5 мільярда доларів США, головним чином відображають повернення операційного грошового потоку акціонерам компанії через виплату дивідендів у розмірі 6,2 мільярда доларів США та викуп акцій у розмірі 1,5 мільярда доларів США, виплати довгострокових боргових позик у розмірі 2,5 мільярда доларів США та погашення боргів[5].

Компанія «PepsiCo, Inc.» щорічно переглядає структуру капіталу, включаючи дивідендну політику та діяльність з викупу акцій. 10 лютого 2022 року оголошено про програму викупу звичайних акцій PepsiCo на суму до 10,0 мільярдів доларів США, яка розпочалася 11 лютого 2022 року та завершиться 28 лютого 2026 року. Крім того, 9 лютого 2024 року було оголошено про збільшення річних дивідендів на 7% до 5,42 дол. США на акцію з 5,06 дол. 7,2 мільярда доларів США та викуп акцій приблизно на 1,0 мільярда доларів США [5].

Вільний грошовий потік використовується для придбання та фінансової діяльності, включаючи погашення боргів, дивіденди та викуп акцій. Це сприяє відповідній фінансовій гнучкості та легкому доступу до глобальних ринків капіталу та кредиту за вигідними процентними ставками.

Таблиця 2.7

Грошові потоки компанії PepsiCo, Inc. За 2021-2023рр.

Показник	2021р.	2022р.	2023р.
Operating (Bil)	11,62	10,81	13,44
Investing (Bil)	-3,27	-2,43	-5,5
Financing (Bil)	-10,78	-8,52	-3,01
Capital Expenditure (Bil)	-4,63	-5,21	-5,52
Free Cash Flow (Bil)	6,99	5,6	7,92

Джерело: складено на основі [5,14]

Згідно з табл.2.7. Cash Flow from Operating Activities (CFO): Спостерігається коливання показника. Зростання у 2023 році (13.44 млрд дол.) на 24% порівняно з 2022 роком (10.81 млрд дол.) є позитивним сигналом щодо здатності компанії генерувати кошти з основної діяльності. Падіння у 2022 році (10.81 млрд дол.) порівняно з 2021 роком (11.62 млрд дол.) потребує подальшого аналізу причин. Можливо, це пов'язано зі зміною обсягів продажів, управління запасами або витратами.

Cash Flow from Investing Activities (CFI): Потоки від інвестицій є негативними в усі роки, що означає, що компанія більше інвестує, ніж отримує від продажу активів. Необхідно з'ясувати, чи збільшилися інвестиції в активи, чи скоротилися надходження від продажу активів.

Cash Flow from Financing Activities (CFF): Потоки від фінансування також є негативними в усі роки, що означає, що компанія використовує більше коштів для виплати боргів або дивідендів, ніж отримує від випуску акцій або позик. Покращення показника у 2023 році (-3.01 млрд дол.) порівняно з 2022 роком (-8.52 млрд дол.) може свідчити про зменшення виплат боргів або дивідендів.

Капітальні витрати (CapEx) Capital Expenditure: Капітальні витрати залишаються відносно стабільними протягом усього періоду. Невелике збільшення у 2023 році (-5.52 млрд дол.) порівняно з 2022 роком (-5.21 млрд дол.) може свідчити про підтримку рівня інвестицій в основні засоби.

Вільний грошовий потік (FCF) Free Cash Flow: Вільний грошовий потік демонструє коливання, але загалом є позитивним. Зростання у 2023 році (7.92 млрд дол.) порівняно з 2022 роком (5.60 млрд дол.) є позитивним сигналом щодо здатності компанії генерувати кошти після врахування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

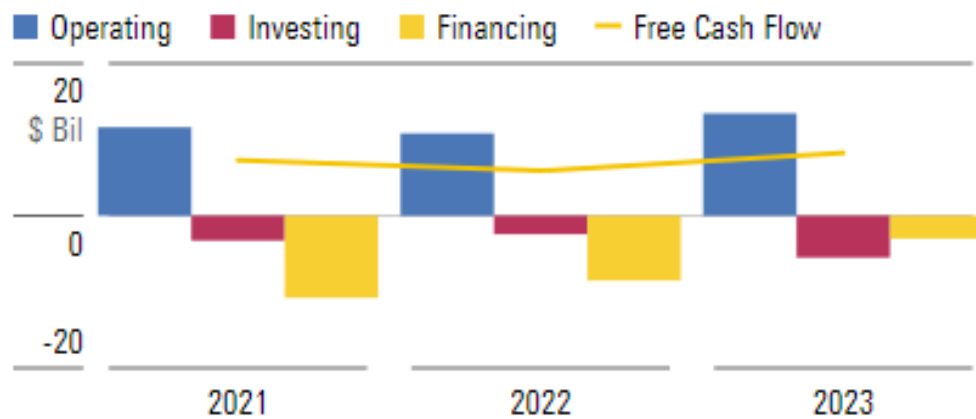

Рис. 2.6 Грошові потоки компанії PepsiCo, Inc. за 2021-2023рр.
Джерело: складено на основі [5,14]

Отже, рис. 2.6 підтверджує, що компанія PepsiCo, Inc. генерує достатньо коштів з операційної діяльності, щоб покривати свої інвестиційні та фінансові зобов'язання. Зростання показників операційного та вільного грошового потоків у 2023 році є позитивними сигналами. Проте, падіння показника Cash Flow from Operating Activities у 2022 році та збільшення негативного потоку від інвестицій у 2023 році потребують подальшого аналізу.

Таблиця 2.8

Активи та пасиви компанії PepsiCo, Inc. За 2021-2023рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Загальні активи (млрд.)	92.38	92.19	100.50
Загальні зобов'язання (рахунки)	76.23	74.91	81.86
Загальний борг (у рахунках)	40.78	39.55	44.66
Загальний капітал (млрд.)	16.15	17.27	18.64
Грошові кошти та їх еквіваленти (рахунки)	5.99	5.35	10.00
Оборотний капітал (млрд.)	-4.44	-5.25	-4.70

Джерело: складено на основі [5,14]

Згідно табл. 2.8. Загальні активи компанії PepsiCo, Inc. продемонстрували зростання загальних активів на 8.9% протягом 2021-2023 років, що свідчить про розширення бізнесу. Щодо загальних зобов'язань компанії, то вони також зросли на 7.4% за той самий період, що може бути пов'язано з зростанням боргу або інших зобов'язань. Загальний борг PepsiCo, Inc. збільшився на 9.6% протягом 2021-2023 років, що може бути пов'язано з

фінансуванням зростання або викупом акцій. Загальний капітал компанії зріс на 15.5% протягом 2021-2023 років, що свідчить про зростання власного капіталу. Грошові кошти та їх еквіваленти компанії PepsiCo, Inc. зросли на 67.1% протягом 2021-2023 років, що може бути пов'язано з покращенням операційних потоків або продажем активів. Оборотний капітал компанії зменшився на 5.8% протягом 2021-2023 років, що може бути пов'язано зі зростанням зобов'язань або зменшенням оборотних активів.

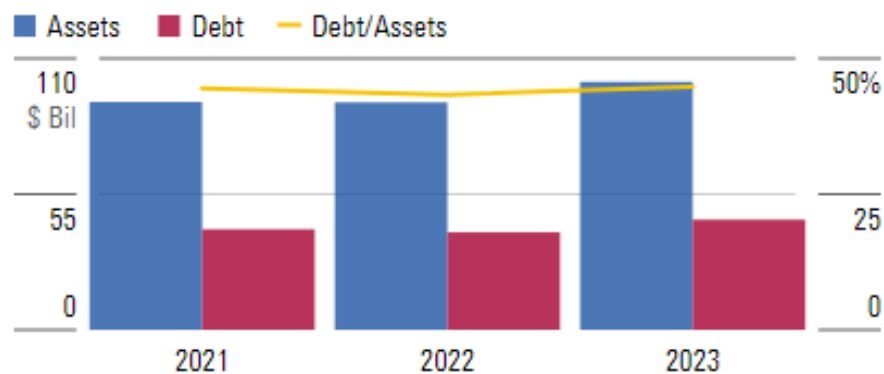

Рис. 2.7 Активи та пасиви корпоративного підприємства за період 2021-2023рр.

Джерело: складено на основі [5,14]

На рис. 2.7. представлено активи та пасиви компанії PepsiCo, Inc. за період 2021-2023рр. Співвідношення активів до пасивів корпоративного підприємства залишалося відносно стійким протягом 2021-2023 років, коливаючись від 1,21 до 1,23, тобто воно вище 1, що свідчить про те, що активи перевищують її зобов'язання. Компанія має достатньо активів для покриття своїх зобов'язань, але трохи нижче, ніж у середньому по галузі.

Таблиця 2.9

Показники фінансової ліквідності PepsiCo, Inc. За 2019-2023рр.

Ліквідність/фінансовий стан	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,86	0,98	0,83	0,8	0,85
Швидкий коефіцієнт	0,66	0,77	0,56	0,58	0,66
Фінансовий лівередж	5,31	6,91	5,76	5,38	5,43
Борг/власний капітал	1,97	3,0	2,25	2,08	2,03
Балансова вартість/частка	10,16	9,77	11,48	13,78	13,69

Джерело: складено на основі [5,14]

У табл. 2.9 коефіцієнт поточної ліквідності показує, наскільки добре компанія може покривати свої короткострокові зобов'язання поточними активами. Коефіцієнт поточної ліквідності PepsiCo, Inc. залишався відносно стабільним протягом 2019-2023 років, коливаючись від 0,80 до 0,86. Це свідчить про те, що компанія має достатньо поточних активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань.

Швидкий коефіцієнт виключає запаси з поточних активів. Швидкий коефіцієнт PepsiCo, Inc. також залишався відносно стабільним протягом 2019-2023 років, коливаючись від 0,56 до 0,77. Це свідчить про те, що компанія має достатньо легко реалізованих активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань.

Фінансовий лівередж показує, скільки боргу використовує компанія для фінансування своїх операцій. Фінансовий лівередж PepsiCo, Inc. зріс з 5,31 у 2019 році до 5,43 у 2023 році. Це свідчить про те, що компанія використовує більше боргу для фінансування свого зростання.

Борг/власний капітал показує, скільки боргу використовує компанія для фінансування свого власного капіталу. Співвідношення боргу до власного капіталу PepsiCo, Inc. коливається від 1,97 у 2019 році до 2,08 у 2022 році. Це свідчить про те, що компанія має відносно низький рівень боргу.

Балансова вартість/частка показує книгову вартість акцій компанії. Балансова вартість на акцію PepsiCo зросла з 10,16 доларів у 2019 році до 13,69 доларів у 2023 році. Це свідчить про те, що вартість акцій компанії зросла протягом цього періоду.

Отже, ліквідність PepsiCo, Inc. залишалася стійкою протягом 2019-2023 років. Компанія використовує більше боргу для фінансування свого зростання, але її рівень боргу залишається відносно низьким.

У табл. 2.10 валова маржа залишалася відносно стабільною протягом 2021-2023 років, коливаючись від 53,03% до 54,21%. Це свідчить про те, що компанія ефективно контролює свої витрати на виробництво.

Таблиця 2.10

Фінансові показники компанії PepsiCo, Inc. За 2021-2023рр.

Показник	2021р.	2022р.	2023р.
Валова маржа %	53,35	53,03	54,21
Операційна маржа %	14,04	13,15	14,12
Чиста маржа %	9,59	10,31	9,92
Рентабельність EBITDA %	18,75	17,27	17,22
Ставка податку %	21,81	16,13	19,81
Рентабельність активів %	8,22	9,66	9,42
Рентабельність власного капіталу %	51,65	53,69	50,9
Рентабельність інвестованого капіталу %	15,8	17,08	16,24
Покриття відсотків	6,27	12,4	14,94
Оборотність дебіторської заборгованості	11,3	11,25	10,85
Оборотність запасів	8,7	8,48	7,94
Оборотність основних засобів	3,35	3,38	3,23
Оборотність активів	0,86	0,94	0,95

Джерело: складено на основі[5,14]

Операційна маржа PepsiCo, Inc. трохи знизилася з 14,04% у 2021 році до 13,15% у 2022 році, але потім знову зросла до 14,12% у 2023 році. Це може бути пов'язано з низкою факторів, таких як зростання витрат або інвестиції в нові продукти та послуги.

Чиста маржа PepsiCo, Inc. коливалася від 9,59% у 2021 році до 10,31% у 2022 році, а потім знову знизилася до 9,92% у 2023 році. Це може бути пов'язано зі змінами податкових ставок або виплатою дивідендів.

Рентабельність EBITDA PepsiCo, Inc. залишалася відносно стабільною протягом 2021-2023 років, коливаючись від 17,22% до 18,75%. Це свідчить про те, що компанія генерує значний прибуток до сплати відсотків, податків та амортизації.

Рентабельність активів PepsiCo, Inc. зросла з 8,22% у 2021 році до 9,66% у 2022 році, а потім трохи знизилася до 9,42% у 2023 році. Це свідчить про те, що компанія генерує більше прибутку з кожної одиниці активів. Зростання рентабельності активів PepsiCo, Inc. у 2022 році може бути пов'язано з низкою факторів, таких як зростання продажів, підвищення ефективності або продаж непрофільних активів. Незначне зниження рентабельності активів PepsiCo, Inc. у 2023 році може бути пов'язано з низкою факторів, таких як зростання

витрат, інвестиції в нові продукти та послуги або зміни в бухгалтерських методах.

Рентабельність власного капіталу PepsiCo, Inc. зросла з 51,65% у 2021 році до 53,69% у 2022 році, а потім трохи знизилася до 50,9% у 2023 році. Це свідчить про те, що компанія генерує більше прибутку з кожної одиниці власного капіталу. Зростання рентабельності власного капіталу PepsiCo, Inc. у 2022 році може бути пов'язано з тими ж факторами, що й зростання рентабельності активів. Незначне зниження рентабельності власного капіталу PepsiCo, Inc. у 2023 році може бути пов'язано з тими ж факторами, що й незначне зниження рентабельності активів.

Рентабельність інвестованого капіталу PepsiCo, Inc. зросла з 15,8% у 2021 році до 17,08% у 2022 році, а потім трохи знизилася до 16,24% у 2023 році. Це свідчить про те, що компанія ефективно використовує свій капітал для генерування прибутку. Інвестори повинні враховувати ROIC PepsiCo разом з іншими фінансовими показниками при прийнятті інвестиційних рішень.

Покриття відсотків PepsiCo, Inc. значно зросло з 6,27 у 2021 році до 14,94 у 2023 році. Це свідчить про те, що компанія має значні кошти для покриття своїх процентних витрат.

Оборотність дебіторської заборгованості PepsiCo, Inc. трохи знизилася з 11,3 у 2021 році до 10,85 у 2023 році. Це може свідчити про те, що компанія стикається з деякими труднощами зі збором платежів від своїх дебіторів. Оборотно́ість запасів PepsiCo, Inc. також трохи знизилася з 8,7 у 2021 році до 7,94 у 2023 році, що може свідчити про те, що компанія має надмірні запаси або що їй важко продати свої товари. Оборотно́ість основних засобів PepsiCo, Inc. залишалася відносно стабільною протягом 2021-2023 років, коливаючись від 3,23 до 3,38. Це свідчить про те, що компанія генерує трохи менше виручки на одиницю основних засобів. Оборотно́ість активів PepsiCo, Inc. зросла з 0,86 у 2021 році до 0,95 у 2023 році. Це свідчить про те, що компанія генерує більше виручки з кожної одиниці активів. Зростання оборотності активів PepsiCo

може бути пов'язано з низкою факторів, таких як зростання продажів, підвищення ефективності або продаж непрофільних активів.

Протягом 2023 року компанія проджувала відчувати значно вищі операційні витрати, зокрема на транспортування, витрати на робочу силу та товари (включаючи енергію), які можуть тривати у 2024 році. Багато товарів які використовуються у виробництві та транспортуванні продукції, купуються на відкритому ринку. Ціни та оплата за такі товари можуть коливатися, компанія PepsiCo, Inc. керує цим ризиком за допомогою використання фіксованої ціни контракти та замовлення на купівлю, угоди про ціноутворення та похідні інструменти, включаючи свопи та ф'ючерси. Низка зовнішніх чинників, зокрема конфлікт, що триває в Україні, інфляційна вартість навколишнє середовище, несприятливі погодні умови, збої в ланцюзі поставок (включаючи дефіцит сировини) та брак робочої сили вплинув і може продовжувати впливати на транспорт, робочу силу та товари доступність і вартість. Коли ціни зростають, можлива передача підвищення клієнтам, а може й ні без зменшення обсягу, доходу, маржі та операційних результатів.

Діагностування корпоративного підприємства – це комплексний процес, який спрямований на оцінку його поточного стану, виявлення проблем та слабких місць, а також розробку рекомендацій щодо їх усунення.

2.3 Аналіз факторів, що впливають на фінансове управління корпоративним підприємством

На фінансове управління корпоративним підприємством впливає цілий ряд факторів, таких як економічна кон'юнктура, конкурентна ситуація на ринку, регулююча політика держави, технологічні зміни та інші. Розуміння цих факторів дозволяє ефективно адаптувати стратегії управління до змінних умов. Загальна характеристика фінансового управління корпоративним підприємством дає змогу отримати уявлення про його основні аспекти та

принципи, що є необхідними для подальшого аналізу та дослідження у цій області[15].

Підприємство PepsiCo, Inc. працює у напрямку здатності генерувати грошові кошти та фінансовий стан, поновлюючи кредитні лінії, лінії оборотного капіталу та інші доступні методи боргового фінансування, такі як запозичення комерційних паперів і довгострокове боргове фінансування. Вони є достатніми для задоволення операційних, інвестиційних і фінансових потреб, включно з планами чистих капітальних витрат. Основні джерела ліквідності включають готівку від операцій, надходження, отримані від випуску комерційних паперів і довгострокового боргу, а також готівку та грошові еквіваленти. Ці джерела готівки доступні для фінансування відтоків готівки, які мають як короткостроковий, так і довгостроковий компонент, включаючи погашення боргу та відповідні виплати відсотків; платежі за придбання; оперативний лізинг; придбання, маркетинг та інші договірні зобов'язання, включно з капітальними витратами та перехідними податковими зобов'язаннями. Крім того, ці джерела грошових коштів фінансують інші відтоки грошових коштів, включаючи очікувані виплати дивідендів і викуп акцій. На джерела та використання грошових коштів російсько-український конфлікт не вплинув суттєво, не було виявлено жодних суттєвих недоліків ліквідності в результаті конфлікту, надалі вплив російсько-українського конфлікту не матиме суттєвий вплив на майбутню ліквідність. На готівкові кошти від операційної діяльності дещо впливає сезонність. На потреби в оборотному капіталі впливають щотижневі продажі, які, як правило, найвищі в третьому кварталі через сезонні та святкові тенденції та зазвичай найнижчі в першому кварталі. На постійній основі компанія розглядає різні транзакції для підвищення акціонерної вартості та покращення бізнес-результатів, у тому числі придбання, придбання інвестицій, спільні підприємства, дивіденди, викуп акцій, продуктивність та інші ініціативи щодо ефективності та інші структурні зміни. Ці транзакції можуть призвести до майбутніх грошових надходжень або платежів.

Для визначення факторів, що впливають на фінансову складову копорації та управління ними, працівники відділу фінансової звітності проводять щомісяця контроль за фінансовими активами.

Метою проведення контролю активів у підвідділі роботи з основними активами на ринку Західних Балкан є перевірка правильності та своєчасності створення активів, належного збору всіх дозволів, а також відповідність амортизації зазначеній політиці Pepsico, Inc. Основною метою є зменшення ризику неналежного ведення обліку основних засобів шляхом виявлення неналежно створених активів та всіх відхилень від політики Pepsico, Inc.

Функції проведення контролю:

- Перевірка створення активів: Контроль включає перевірку того, чи активи створені згідно з установленими вимогами та чи були отримані всі необхідні дозволи перед їх створенням.
- Аудит амортизації: Контроль також охоплює перевірку амортизації основних засобів для забезпечення відповідності встановленій політиці компанії та правильності обліку амортизаційних відрахувань.
- Аналіз документації: Під час проведення контролю здійснюється аналіз усієї документації, пов'язаної зі створенням та обліком активів, для виявлення будь-яких відхилень від стандартів та політик компанії.
- Забезпечення відповідності: Контроль також спрямований на забезпечення відповідності усіх дій та процесів у підвідділі роботи з основними активами встановленим стандартам та внутрішнім політикам компанії.
- Попередження ризиків: Основною функцією контролю є попередження можливих ризиків та проблем, що можуть виникнути внаслідок недоліків у веденні обліку та управлінні активами.

Загальна мета та функції проведення контролю полягають у забезпеченні точного та достовірного обліку основних засобів, відповідності політикам та стандартам компанії, а також у зменшенні ризиків фінансових втрат та порушень в законодавстві.

Ціль цього контролю - перевірити правильність та своєчасність створення активів, збір всіх необхідних дозволів та належну амортизацію основних засобів відповідно до політики PepsiCo, Inc. У рамках контролю зменшується ризик неналежного обліку основних засобів, маючи можливість виявляти неналежно створені активи та всі відхилення від політики PepsiCo, Inc.

Щомісяця надходить електронний лист від супервайзера Західних Балкан з 10 зразками для Боснії та 10 зразками для Сербії. Електронні листи зі звітом та зразками зберігаються в папках за відповідними місяцями. Для тестування вибиралися зразки: Dec'22, Mar'23, Jun'23. Створюються папки для певних активів, іноді одна папка створюється для кількох активів, коли докази однакові для них, наприклад, у формі для здійснення списання активів. Отримуються форми запиту активів для активації, списання на електронну пошту для затвердження в разі змін основних даних активів для кожного з вибраних зразків. Перевіряємо, чи кожна форма запиту на основні засоби була схвалена до внесення змін у SAP, і чи внесено зміни в SAP протягом 30 днів після затвердження. Докази зберігаються в папках за відповідним місяцем та активами. Був один випадок, коли форму створення змінено після затвердження, і нову форму створення не було затверджено, навіть якщо цю зміну схвалено в окремому електронному листі. Щоб підтвердити проведення перевірки для кожного зразка, додаються скріншоти з деталями SAP у відповідні папки або файли.

У середині місяця завантажується звіт FA Tablue і надаються пояснення для всіх випадків, коли термін корисного використання активу вищий порівняно з політикою або відмінності в призначенні форми амортизації без основного та класу активів. Також отримуємо електронні листи від супервайзера FA із схваленням перегляду Tablue. Усі ці електронні листи отримані до закриття наступного періоду. Ці електронні листи та файли з поясненнями зберігаються в папках "Review Table" у відповідних місяцях.

Для кожного місяця отримуємо електронний лист від власника процесу із схваленням проведеного контролю, які отримані не пізніше ранку WD4 (тобто до подання HFM). Є окремі електронні листи для контролю, проведеного для Сербії та для Боснії. Електронні листи зберігаються у відповідних папках. Отримано форми запиту FA для активації, вибуття на електронну пошту для затвердження у разі змін основних даних активів для кожного з вибраних зразків. Кожна форма запиту на основні засоби була затверджена до внесення змін у SAP, і якщо зміни були внесені в SAP протягом 30 днів після затвердження. Докази зберігаються в папках за відповідними місяцями.

Була проведена перевірка для кожного зразка, скріншоти з деталями SAP збережені у відповідних папках.

Контроль за вищезазначений період був позитивний та схвалений головним контролером відділу.

Після успішного проведення контролю активів у підвідділі роботи з основними активами на ринку Західних Балкан були зроблені наступні висновки:

- Правильне та своєчасне створення активів: Виявлено, що активи створюються відповідно до встановленої політики та не відхиляються від неї.
- Збір всіх необхідних дозволів: Підтверджено, що всі необхідні дозволи зібрані перед створенням активів, що відповідає внутрішнім процедурам компанії.
- Амортизація основних засобів відповідно до політики PersiCo, Inc.: Було виявлено, що основні засоби амортизуються відповідно до встановленої політики компанії, що сприяє забезпеченню точності фінансового обліку.
- Мінімізація ризику неналежного ведення обліку: Проведений контроль допомагає зменшити ризик неналежного ведення обліку основних

засобів, оскільки виявляються неналежно створені активи та будь-які відхилення від встановленої політики компанії.

Отже, на висновок можна сказати, що контроль було успішно проведено, застосовуючи систему планування ресурсів підприємства (ERP), і всі активи у підвідділі роботи з основними активами на ринку Західних Балкан відповідають вимогам компанії PepsiCo, Inc.

3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Сучасні системи фінансового управління корпоративним підприємством

Сучасні системи фінансового управління (СФУ) відіграють вирішальну роль у забезпеченні успіху та стійкості будь-якого підприємства. Ці системи ґрунтуються на інноваційних технологіях та передових методах, що дозволяє їм ефективно вирішувати складні фінансові завдання та сприяти досягненню стратегічних цілей компанії[16].

Наведемо декілька прикладів сучасних СФУ:

- SAP S/4HANA Finance: Ця система пропонує широкий спектр функцій для управління фінансами, включаючи бухгалтерський облік, планування, звітність та аналітику.
- Oracle Cloud ERP Financials: Ця хмарна платформа надає доступ до комплексних фінансових інструментів, які можна налаштувати відповідно до потреб конкретного підприємства.
- Microsoft Dynamics 365 Finance: Ця система пропонує інтегровані рішення для управління фінансами, включаючи бухгалтерський облік, бюджети, дебіторську та кредиторську заборгованість, аналітику та звітність.
- Workday Financial Management: Ця хмарна платформа пропонує інноваційні рішення для управління фінансами, що ґрунтуються на принципах людського капіталу.

Сучасні СФУ мають такі характеристики:

- Інтеграція: СФУ інтегрують різні аспекти фінансової діяльності підприємства, такі як бухгалтерський облік, бюджетування, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, аналітика та звітність, в єдину платформу.

- Автоматизація: СФУ автоматизують багато рутинних завдань, пов'язаних з фінансовим обліком та звітністю, що звільняє час та ресурси для більш стратегічних завдань.
- Аналітика: СФУ пропонують потужні інструменти аналітики, які дозволяють керівникам отримувати глибокі знання про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.
- Моделювання: СФУ дозволяють моделювати різні фінансові сценарії та прогнозувати вплив різних стратегій на фінансові показники підприємства.
- Звітність: СФУ генерують детальні та наочні звіти, які допомагають керівникам приймати обґрунтовані рішення та відстежувати прогрес у досягненні цілей.

Інтеграція конкретного підприємства передбачає складний процес організаційних, структурних, функціональних та інших змін, які зачіпають усі аспекти діяльності підприємств, що утворюють корпоративне інтеграційне об'єднання (КІА). Реалізація інтеграційних процесів є критично важливим елементом у ширшому контексті соціально-економічного розвитку бізнесу. Основні положення інтегративної стратегії для корпоративного підприємства повинні виникати та повністю узгоджуватися з іншими аспектами стратегічного планування розвитку. Відсутність такого узгодження та брак необхідних знань у керівників корпоративних підприємств та осіб, відповідальних за здійснення інтеграційних процесів в акціонерних товариствах, часто призводить до формування КІА через екстенсивний підхід. При такому формуванні ЦРУ загальна корпоративна стратегія та її організаційна структура, не пристосована для розширення, залишаються незмінними. У цьому випадку формування здійснюється лише за рахунок збільшення чисельності працівників і підлеглих структур. Часто це призводить до створення ЦРУ, структура якого не відповідає економічним законам і принципам[18].

Формування інтеграційної стратегії корпоративного підприємства є неодмінним елементом зниження невизначеності та ризиків під час виконання акціонерним товариством процесів інтеграційного типу. Без інтегративної стратегії в системі стратегій корпоративного підприємства підприємства часто працюють «постфактум», тобто реагують на зміни зовнішнього середовища лише після того, як вони відбулися. Навпаки, формулювання та реалізація інтегративної стратегії дозволяє корпоративному підприємству передбачити можливі сценарії розвитку та внести необхідні корективи у свою поведінку. Таким чином, формування інтеграційної стратегії значно знижує ризики, пов'язані з інтеграцією та загальним розвитком[19,20].

Формулювання інтеграційної стратегії корпоративного підприємства - це комплексний процес, що складається з декількох ключових етапів. Цей процес має вирішальне значення для визначення майбутнього напрямку розвитку підприємства та його конкурентоспроможності.

Основні етапи:

1. Формулювання загальної корпоративної стратегії, цілей і завдань: Цей етап визначає загальний курс розвитку підприємства, його місію та пріоритети.
2. Аналіз умов діяльності корпоративного підприємства: На цьому етапі оцінюється внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства, його сильні та слабкі сторони, можливості та загрози. Критичним критерієм диференціації тут є стійкість, яка визначається як здатність елементів внутрішнього середовища та їх взаємозв'язків зберігати стабільність (незмінний склад і структуру) при зовнішніх перетвореннях.
3. Стратегічний синтез і вдосконалення: Зводиться до уточнення загальної корпоративної стратегії з урахуванням результатів аналізу умов діяльності. Визначаються передумови, які штовхають бізнес до інтеграції, а також ступінь синергетичного ефекту, необхідного для досягнення цілей.

4. Аналіз галузі та ринку: Цей етап передбачає вивчення галузевої конкуренції, тенденцій розвитку ринку, ключових факторів успіху та перспектив зростання.
5. Перспективний аналіз інтеграції: Оцінюється потенціал входження в нові галузі та формування корпоративного інтеграційного об'єднання (KIA).

На основі цих етапів формулюються:

- Рекомендації щодо подальшого шляху розвитку: самостійного або інтегративного.
- Стратегія зростання: проникнення на ринок, розвиток ринку, зворотна вертикальна інтеграція, пряма вертикальна інтеграція, концентрична диверсифікація, горизонтальна диверсифікація, конгломератна диверсифікація.
- Стратегія збирання врожаю, зниження витрат або відчуження ґрунтується на ретельному аналізі різних факторів та сценаріїв. Це включає оцінку внутрішніх та зовнішніх факторів, а також визначення ключових факторів конкурентоспроможності для обраної стратегії.
- Оптимізація використання ресурсів є критично важливою для корпоративного успіху, особливо в умовах обмежених ресурсів. Компанії, які можуть ефективно використовувати свої ресурси та знаходити інноваційні способи доступу до необхідних їм ресурсів, мають більшу ймовірність досягти своїх стратегічних цілей та забезпечити довгострокове зростання.

В результаті формулювання інтеграційної стратегії визначається оптимальний шлях розвитку корпоративного підприємства, спрямований на досягнення його стратегічних цілей. Це дозволяє максимізувати синергетичні ефекти та забезпечити стійке зростання та успіх на ринку.

Досвід показує, що кількість таких справді критичних первинних стратегічних ресурсів зазвичай знаходиться в межах десяти. Основним завданням оцінки потреби в ресурсах під час формування стратегії інтеграції корпоративного підприємства є не точний розрахунок потреби в необхідних стратегічних ресурсах, а оцінити їх глибинний вплив на конкурентоспроможність підприємства.

Для кожної стратегії розвитку корпоративного підприємства фактори, що визначають конкурентоспроможність, відрізнятимуться, і різні фактори спрямовуватимуть бізнес до інтеграційних або незалежних шляхів розвитку. Деякі методи не передбачають інтеграційного розвитку корпоративного підприємства; це стратегії скорочення, в т.ч збирання врожаю, зниження собівартості та ліквідація[11,22].

Для інших стратегій вирішальну роль у ефективній діяльності, забезпеченні конкурентоспроможності та визначенні шляхів подальшого розвитку відіграють конкретні фактори та стратегічні ресурси. Після визначення ключових факторів, що впливають на певний шлях розвитку корпоративного підприємства, і оцінки їх значущості, вони піддаються ретельному порівнянню шляхом експертного аналізу. Цей аналіз служить основою для формулювання загальних рекомендацій, що свідчать про вибір конкретного шляху.

Аналізуючи умови діяльності корпоративного підприємства та виявляючи основні критичні чинники для реалізації конкретної стратегії, стає можливим сформулювати конкретні стратегічні плани проведення інтеграційних процесів. Ці плани охоплюють широкий спектр елементів, у тому числі: набір бажаних якісних і кількісних параметрів акціонерного товариства, які є метою загальної корпоративної стратегії; принципи, правила і норми узгодження інтересів учасників інтеграційних процесів; методи та форми регулювання інтеграційних процесів, які мають переважно використовуватися при реалізації інтеграційної стратегії; принципи, правила та норми вибору джерел фінансування розвитку інтеграції; принципи, правила

і стандарти визначення партнерів для створення корпоративного інтеграційного об'єднання.

Таким чином, результатом є не просто визначення шляху розвитку корпоративного підприємства, а потенціал для значного зростання та успіху. У разі вибору інтеграційного розвитку, формування певного набору стратегічних рекомендацій щодо принципів, правил і послідовності розвитку через виконання інтеграційних процесів відкриває нові горизонти для нашого корпоративного підприємства.

Порівняння загальної корпоративної стратегії та аналіз як зовнішнього, так і внутрішнього середовища дозволяє виявити конкретні джерела синергетичних ефектів, необхідних для розвитку корпоративного підприємства, і ймовірність їх досягнення.

3.2. Рекомендації щодо фінансового управління корпоративним підприємством

У відповідності зі складною сучасною економічною ситуацією та постійними змінами на ринку, фінансове управління корпоративним підприємством є критично важливим для забезпечення його стабільності, ефективності та подальшого розвитку. Зосереджуючись на підвищенні конкурентоспроможності, завдяки своєчасному виявленню проблем та вжиття заходів щодо їх усунення підприємство може покращити свої показники та стати більш стійким до зовнішніх факторів; оптимізації ресурсів на основі діагностування, що дозволяє визначити неефективні напрямки діяльності та може призвести до зниження витрат та підвищення рентабельності; прийняті обґрунтованих рішень, які спрямовані на розвиток підприємства та досягнення його цілей[24, 25].

Найбільш послідовною і комплексною методологією аналізу стратегії розвитку підприємства є SWOT-аналіз (аббревіатура складається з англійських ініціалів: strengths, weaknesses, opportunities and threats) Основна ідея SWOT-

аналізу полягає в тому, що при формулюванні стратегії повинні бути враховані основні фактори, що впливають на бізнес компанії [5,14,23].

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз компанії PepsiCo, Inc.

Сильні сторони: - Сильний бренд: PepsiCo, Inc. володіє деякими з найвідоміших та найцінніших брендів у світі, включаючи Pepsi, Frito-Lay, Gatorade і Quaker. - Широкий асортимент продукції: PepsiCo пропонує широкий спектр продуктів харчування та напоїв, що дозволяє їй звертатися до широкої аудиторії споживачів. - Сильна глобальна присутність: PepsiCo має значну присутність на ринках по всьому світу, що дає їй доступ до великої кількості потенційних клієнтів. - Досвідчений менеджмент: PepsiCo має команду досвідчених керівників з успішним послужним списком. - Сильна фінансова стійкість: PepsiCo має сильну фінансову стійкість, що дає їй можливість інвестувати в зростання та повертати кошти акціонерам.	Слабкі сторони: - Залежність від нездорової їжі: Значна частина виторгу PepsiCo надходить від продажу нездорової їжі, що може негативно вплинути на її імідж та довгостроковий успіх. - Висока конкуренція: PepsiCo стикається з жорсткою конкуренцією з боку інших великих компаній з виробництва продуктів харчування та напоїв, таких як Coca-Cola і Nestlé. - Проблеми з постачанням: PepsiCo залежить від надійного постачання сировини, що може бути порушено погодними умовами, політичною нестабільністю або іншими факторами. - Критика за екологічний вплив: PepsiCo критикували за її вплив на навколишнє середовище, включаючи використання води та викиди парникових газів.
Можливості: - Зростаючі ринки: PepsiCo може розширити свою присутність на зростаючих ринках, таких як Китай, Індія та Латинська Америка. - Здорові продукти харчування: PepsiCo може розробити та вивести на ринок більше здорових продуктів харчування та напоїв, щоб відповідати зростаючому попиту споживачів. - Електронна комерція: PepsiCo може інвестувати в електронну комерцію, щоб охопити більше споживачів та розширити канали збуту. - Сталий розвиток: PepsiCo може впровадити більш екологічні практики, щоб покращити свій імідж та задовольнити зростаючий попит на стійкі продукти. - Злиття та поглинання: PepsiCo може придбати інші компанії, щоб розширити свій асортимент продуктів або вийти на нові ринки.	Загрози: - Зміни смаків споживачів: Зміни смаків споживачів можуть негативно вплинути на попит на продукти PepsiCo. - Зростання конкуренції з боку місцевих брендів: PepsiCo може зіткнутися з посиленою конкуренцією з боку місцевих брендів на деяких ринках. - Зміни в регулюванні: Зміни в регулюванні, такі як податки на солодкі напої або обмеження маркетингу, можуть негативно вплинути на PepsiCo. - Економічний спад: Економічний спад може призвести до зниження споживчих витрат, що може негативно вплинути на PepsiCo. - Зміна клімату: Зміна клімату може негативно вплинути на постачання сировини PepsiCo та її операції.

Досягнення стратегічних і операційних цілей пов'язане з ризиками, багато з яких змінюються з часом. Щоб визначити, оцінити, визначити пріоритети, розглянути, керувати, контролювати та повідомляти про ці ризики підприємство використовує інтегровану систему управління ризиками. Правління PepsiCo, Inc. несе відповідальність за нагляд за інтегрованою системою управління ризиками PepsiCo, Inc. Одним із основних обов'язків правління є нагляд за ключовими аспектами діяльності компанії та взаємодія з вищим керівництвом, включаючи оцінку ризиків. Наглядова рада та відповідні комітети (аудиторський комітет, комітет з призначення та корпоративного управління, комітет з питань винагород, комітет з питань сталого розвитку, різноманітності та публічної політики) правління отримують оновлену інформацію від керівництва щодо різних питань управління ризиками підприємства та приділяють увагу для більш детального розгляду та обговорення конкретних тем щодо ризиків, включаючи ризики, пов'язані з кібербезпекою, безпекою харчових продуктів, стійкістю, управлінням людським капіталом (включаючи різноманітність, справедливість та залученість), а також ланцюгом поставок і інфляцією товарів. Рада отримує та надає зворотний зв'язок щодо регулярних оновлень від керівництва щодо головних ризиків компанії, включно з оновленнями від членів керівництва, відповідальних за нагляд за постраждалими сферами (наприклад, керівника зі стратегії та трансформації директора та головного спеціаліста з інформаційної безпеки), процеси управління, пов'язані з керуванням цими ризиками, стан проектів із посилення зусиль компанії щодо зменшення ризиків та нещодавні інциденти, що впливають на галузь і ландшафт загроз. З огляду на те, що ризики кібербезпеки можуть впливати на різні сфери відповідальності комітетів правління, правління вважає корисним і ефективним, щоб правління зберігав прямий нагляд за питаннями кібербезпеки. Оцінюючи основні ризики, правління та керівництво враховують коротко-, середньо- та довгостроковий потенційний вплив на бізнес компанії, фінансовий стан і результати діяльності, у тому числі

враховуючи внутрішнє та зовнішнє середовище під час оцінки ризиків, підсилювачів ризиків і нових тенденцій. Розглядає горизонт ризику як частину пріоритетів заходів компанії зі зменшення ризиків. Правління отримує оновлення через презентації, записки та інші письмові матеріали, телеконференції та інші відповідні засоби зв'язку, з численними можливостями для обговорення та зворотний зв'язок і постійно оцінює свій підхід до вирішення основних ризиків у міру розвитку обставин. Наприклад, протягом 2023 року у Раді директорів і відповідним комітетам було надано оновлену інформацію про ризики щодо впливу руйнівних подій, таких як російсько-український конфлікт, порушення ланцюга постачання та інфляція товарів. Рада також отримує періодичну інформацію від зовнішніх експертів і консультантів про глобальні макроекономічні тенденції та умови, які можуть вплинути на стратегію та фінансові показники компанії, включаючи геополітичні конфлікти, економічну нестабільність, тенденції на ринку праці, зміну поведінки споживачів, збої в роздрібній торгівлі та цифровізацію[14].

Крім управлінської гілки компанія PepsiCo, Inc. ефективно застосовує системи ERP SAP R/3, що відкриває шлях до автоматизації операційних процесів фінансово-господарської діяльності з можливістю планування, обліку, проведення аналізу і підготовки управлінських рішень. У результаті впровадження системи підприємство отримує конкурентні переваги, які полягають у комплексному контролі за усіма бізнес-операціями, повній прозорості фінансової звітності, спрощенні періодичного трудомісткого процесу закриття періоду, зниженні операційних витрат та зростанні економічної вартості компанії, її інвестиційної привабливості. Оскільки у ERP SAP R/3 на автоматичному рівні забезпечується звіряння даних аналітичного та синтетичного обліку, то за рахунок цього стає реальним оптимізувати операційну роботу підрозділів бухгалтерського обліку[7].

Спеціальним модулем, призначеним для ведення управлінського обліку є «Управлінський облік і звітність» («CO»). Даний модуль орієнтований на надання керівництву пакета необхідної управлінської інформації, який

формується на основі даних, що надходять з інших модулів, для чого попередньо він є інтегрований з ними у режимі реального часу. За допомогою даного модуля управлінський облік у компанії ведеться автоматизовано у розрізі об'єктів витрат та доходів, зокрема за місцями виникнення витрат (МВВ) та місцями виникнення прибутку (МВП). Посилення функції контролінгу в компанії досягається ще однією специфічною особливістю системи, яка полягає у одночасному формуванні всіх первинних документів (бухгалтерського, відповідних документів управління бюджетом та управління витратами), що стосуються конкретної операції[7].

PepsiCo, Inc., як світовий лідер у виробництві продуктів харчування та напоїв, визнає важливість ESG та прагне досягти цілей Net Zero. Компанія використовує нові технології для покращення своєї екологічної та соціальної відповідальності (інвестує у відновлювані джерела енергії, такі як сонячна та вітрова енергія, використовує інтелектуальні мережі для оптимізації енергоспоживання та зниження витрат, використовує перероблені матеріали та біорозкладні упаковки), а також для підвищення ефективності та стійкості (співпрацює з фермерами для впровадження стійких методів ведення сільського господарства, які зменшують вплив на навколишнє середовище, використовує технології рециркуляції води та інші методи для зменшення витрат води), використовує дані та аналітику для відстеження свого прогресу в досягненні ESG-цілей та для визначення нових можливостей для покращення.

ВИСНОВКИ

1. Дослідивши сутність фінансового управління корпоративним підприємством було з'ясовано, що фінансове управління корпоративним підприємством відіграє важливу роль у його успішному розвитку. Фінансове управління корпоративним підприємством є складним процесом планування, контролю та управління фінансовими ресурсами з метою досягнення стратегічних цілей підприємства. Це включає в себе ряд дій, спрямованих на оптимізацію фінансових результатів, забезпечення ліквідності, мінімізацію ризиків та максимізацію вартості для зацікавлених сторін.
2. Ознайомившись з принципами фінансового управління корпоративним підприємством, зрозуміло, що фінансове управління є критично важливим аспектом для успішного функціонування та розвитку будь-якого корпоративного підприємства. Набір принципів, які лежать в основі ефективного фінансового менеджменту, слугують компасом для прийняття обґрунтованих фінансових рішень, спрямованих на максимізацію акціонерної вартості та досягнення довгострокових цілей. До них відносяться принцип планування, принцип ефективного використання ресурсів, принципи управління ризиками, принципи контролю та аналізу, принцип відповідності законодавству, принципи прозорості та відповідальності та інші.
3. Описавши систему фінансового управління корпоративним підприємством виявлено, що система включає сукупність взаємопов'язаних принципів, методів, інструментів та організаційних структур, спрямованих на планування, контроль та ефективне використання фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей компанії. Її ефективне функціонування є ключовим фактором успішного розвитку та конкурентоспроможності будь-якого бізнесу.

4. Надано характеристику фінансовому управлінню корпоративного підприємства, зазначено, що багатонаціональні компанії це суб'єкти, які володіють активами та об'єктами в кількох країнах, впливом і відіграють важливу роль у світовій економіці. ТНК постійно трансформуються, щоб адаптуватися до мінливих умов та вдосконалюють свої бізнес-процеси. Було підкреслено важливість врахування культурних особливостей багатонаціональних компаній та їх адаптації до місцевих ринків. ТНК також усвідомлює проблеми, з якими стикаються багатонаціональні компанії, включаючи ризики, пов'язані з бюрократією та інноваціями.
5. Проведено діагностування корпоративного підприємства «PepsiCo, Inc.», яке володіє широким спектром брендів та має 6 підрозділів. Горизонтальний та вертикальний аналіз показників засвідчив позитивну динаміку на протязі аналізованого періоду показників рентабельності активів, власного капіталу, інвестованого капіталу та інших показників, наприклад рентабельність EBITDA у 2023 році склала 18,75%, чистий прибуток у 2023р. склав \$9 074 млн., що свідчить про ефективне фінансове управління компанією.
6. Визначено фактори, що впливають на фінансове управління корпоративним підприємством «PepsiCo, Inc.» такі, як економічна кон'юнктура, конкурентна ситуація на ринку, регулююча політика держави, технологічні зміни та інше. Представлено інформацію щодо механізму проведення контролю на прикладі Західних Балкан. Компанія використовує систему ERP для документування та аналізу даних. Засвідчено, що корпоративне підприємство «PepsiCo, Inc.» успішно проводить щомісячний контроль за основними активами на ринку для перевірки їх правильності та своєчасності створення, збору всіх необхідних дозволів та відповідності амортизаційній політиці PepsiCo, Inc. та зниження ризику неналежного ведення обліку основних засобів.
7. Зазначено сучасні системи фінансового управління корпоративним підприємством, які відіграють вирішальну роль у забезпеченні успіху та стійкості підприємств. Також описуються ключові характеристики СФУ,

такі як інтеграція, автоматизація, аналітика, моделювання та звітність. Основна увага приділяється стратегії інтеграції підприємства. Було відзначено важливість формування чіткої стратегії інтеграції для зниження ризиків та визначення оптимального шляху розвитку підприємства. Підкреслено важливість оцінки потреби в ресурсах і виявлення ключових факторів, що впливають на конкурентоспроможність, при формуванні інтегрованих стратегій. Описано важливі елементи стратегічного плану з реалізації інтеграційного процесу. Формування інтеграційної стратегії дозволяє компаніям прогнозувати можливі сценарії розвитку і вносити необхідні корективи в свої дії.

8. Надано рекомендації щодо фінансового управління корпоративним підприємством на прикладі компанії PepsiCo, Inc. Зосереджено увагу на трьох ключових моментах: стратегія: SWOT-аналіз використовується для визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз компанії. На основі цього аналізу формулюється стратегія розвитку, яка включає в себе такі напрямки, як розширення на нові ринки, розробка нових продуктів, оптимізація ресурсів та підвищення екологічної та соціальної відповідальності. Ризики: Описується система управління ризиками, яка використовується в PepsiCo, Inc. Ця система включає в себе ідентифікацію, оцінку, пріоритезацію, планування пом'якшення та моніторинг ризиків. Особлива увага приділяється ризикам кібербезпеки, безпеки харчових продуктів, стійкості, управлінню людським капіталом та ланцюгу поставок. ERP-системи: Описується використання системи ERP SAP R/3 в PepsiCo, Inc. Ця система дозволяє автоматизувати операційні процеси, покращити контроль за фінансовою звітністю, знизити витрати та підвищити економічну вартість компанії. Компанія визнає важливість ESG та прагне досягти цілей Net Zero, використовуючи нові технології та співпрацюючи з постачальниками.

Отже, PepsiCo, Inc. є прикладом успішного впровадження системи управління ризиками та інтегрованих систем, що дозволяє їй залишатися лідером у своїй галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бочарова Н.А., Даниленко К.О. Аналіз та оцінка якості корпоративного управління підприємством. *Review of transport economics and management*. 2023. Iss.10 (26) с.117 URL: <http://pte.diit.edu.ua/issue/view/17191/10632> (дата звернення 10.05.2024)
2. Бланк І. А. Словник-довідник фінансового менеджера. К: «Ніка- центр», 1998. 480с.
3. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
4. Дибач І.Л. Формування та розвиток корпоративного управління. *Облік і фінанси*, № 3 (85)' 2019 с.138-147. URL: <https://www.researchgate.net/publication/337218687-Origin-and-Development-of-Corporate-Governance/fulltext/5dcbff3292851c81804bed7b/Origin-and-Development-of-Corporate-Governance.pdf> (дата звернення 10.05.2024)
5. Домбровська С. О. Корпоративне фінансове управління як фактор розвитку. *Економіка України* URL: <http://surl.li/siger> (дата звернення 10.05.2024)
6. Компанія Pepsico, Ltd. URL: <https://www.pepsico.com>
7. Коблянська Г.Ю., Реєнтенко І.С. Застосування модулю «управлінський облік і звітність» (co) системи erp sap r/3 для автоматизації управлінського обліку. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/zastosuvannya-modulyu-upravlinskiy-oblik-i-zvitnist-so-sistemi-erp-sap-r-3-dlya-avtomatizacii-upravlinskogo-obliku.html> (дата звернення 3.05.2024).
8. Лиса О. В., Мавлєва Д.Е. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. Випуск 56. 2023. с.
9. Суторміна В. М., Федосов В. М., Рязанова Н.С. Фінанси зарубіжних корпорацій. К.: Либідь, 1993. 247 с.

10. Рогач О. І. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка. Монографія. К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 368 с.
11. Руденко В. В. Корпоративні фінанси: сутність і особливості розвитку в сучасних умовах *Економіка і організація управління*. № 2 (22) 2016 с. 247-258.
URL: <file:///C:/Users/Ludmila/Downloads/4817-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-9672-1-10-20180111.pdf>
12. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. 2-ге вид. Київ: Знання, 2013. 375 с.
13. Швець Ф.Д. Корпоративне управління. Навч.посібник. Рівне НУВГП. 2017. 320с.
14. Феценко О. П. Управління фінансовим станом корпорацій: сутність та принципи організації. *Ефективна економіка* № 12, 2016 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5344> (дата звернення 25.04.2024)
15. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> (дата звернення 1.05.2024)
16. Largest Companies in the World. 2023. URL: <https://www.gfmag.com/global-data/economic-data/largest-companies> (дата звернення 1.05.2024)
17. Maria Ye. Shkurat 1, Gennadiy R. Uzbek 2. Dynamics and modern transformational trends in business processes of multinational companies. Actual problems of economics, 1 (271), 2024 с.22-31
18. Morningstar URL: <https://www.morningstar.com/stocks/xnas/pep/chart> (дата звернення 1.05.2024)
19. Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD-UNSD Multinational Enterprise Information Platform. URL: https://www.oecd.org/sdd/its/mneplatform.htm?utm_campaign=Stats%20Flash%2C%20May%202023&utm_content=MNEs%20web%20page&utm_term=sdd&utm_medium=email&utm_source=Adestra (дата звернення 1.05.2024)

20. Principles of Corporate Governance. OECD Publishing. 2015. URL: <http://www.oecd.org/corporate/principles-corporate-governance.htm> (дата звернення 10.05.2024)
21. World Bank Group of Companies. Corporate Governance of State Enterprises: Collection of Materials. 2014. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/20390> License:CC BY 3.0 IGO. (дата звернення 1.05.2024)
22. Sifan Xu, DaJung Woo. Key Players in Corporate Social Responsibility (CSR) Institutionalization: An Analysis of Multinational Companies' Interorganizational Positioning via CSR Reports. Management Communication Quarterly. 2023. Volume 37, Issue 1, February, Pages 3-31. URL:<https://doi.org/10.1177/08933189221095770> (дата звернення 10.05.2024)
23. Tony Edwards, Kyoungmi Kim, Phil Almond, Philipp Kern, Olga Tregaskis, Linn Zhang Forgotten globalizing actors: towards an understanding of the range of individuals involved in global norm formation in multinational companies. Journal of International Business Studies. 2024. URL: <https://doi.org/10.1057/s41267-023-00663-6> (дата звернення 10.05.2024)
24. Uctadstat. URL: <https://unctadstat.unctad.org>. (дата звернення 10.05.2024)
25. Feng Kejia. Strategic planning for the corporate enterprise's integrative development. *Actual problems of economics*, 4 (274), 2024/ с.6-13